Izhaja
vsak četrtek, ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predp. in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR

Velja:
za celo leto **4 krone.**

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje štev. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XXIV. V Celovcu, 5. oktobra 1905. **Štev. 40.**

Zadnji opomin

volilcem za državnozborsko volitev.

Ura odločitve se bliža! V torek 10. oktobra 1905 se bo odločila **usoda našega naroda!** V celem volilnem okraju delajo požrtvovalni rodoljubi z največjo vnemo in vztrajnostjo. Upanje na zmago je veliko, **če vsak stori svojo dolžnost! Priti pa mora volit prav vsak našinec.** Od nasprotnikov ne bo nihče doma ostal in nihče se jim ne bo izneveril. **Nasprotniki napenjajo vse svoje moči,** delajo z vsemi sredstvi, od jutra do večera, in pijejo že na svojo zmago, ki jo z gotovostjo pričakujejo.

Zato **na delo, na delo,** da se ne bomo zopet kesali, ko bo prepozno!

Seifritz je kandidat vlade, tiste vlade, ki nas leto in dan **tepe z bičem in škorpijoni!** Vladnega kandidata noben zaveden Slovenec voliti ne more. Prej mora Drava navkreber teči, predno bi Slovenci mogli voliti vladnega kandidata **Seifritza, moža, ki še na Avstrijskem rojen ni, temveč je doma iz blaženega rajha, kamor škilijo vsi nemški neodrešenci.**

Ako zmagamo, **premagali bomo torej dva nasprotnika: nemškutarijo in vlado!**

Naša zmaga bo torej velepomembna, ona bo **začetek** tiste **boljše bodočnosti,** za katero se bijemo že, odkar pomnimo.

Volilci! **Prosimo Vas torej in Vas rotimo, da vsi do zadnjega pridete** na volišče in **volite soglasno**

edinega pravega kandidata

gospoda Franc Grafenauer-ja,

posestnika na Brdu.

Zaupnikom.

Svoje zaupnike nujno prosimo, da izid volitve v posameznih krajih, zlasti število naših in število nasprotnih glasov nemudoma po končani volitvi brzojavno sporoče na naslov: dr. Brejc, Celovec. Istotako naj se vse pritožbe radi kršenja volilne svobode, nasilnosti nasprotnikov ali pristranskega in nepostavnega postopanja vladnih zastopnikov naznanijo g. dr. J. Brejcu, odvetniku v Celovcu, ki bo v imenu političnega društva storil, ako potreba, nadaljne korake. Prav posebno pa prosimo svoje zaupnike, da v vsaki občini natančno pazijo na skrutinij ali štetje glasov na koncu volitve; zahtevajo naj, da komisija jasno pove, koliko je naštela naših in koliko nasprotnih glasov. Številke naj si takoj zapišejo in natanko zapomnijo; to je potrebno radi kontrole štetja glasov pri okrajnih glavarstvih in potem pri deželni vladi. Torej pozor!

Seifriz kandidat deželne vlade.

Ljubljanski „Slovenec“ je priobčil dne 28. septembra sledečo brzojavko: „Kakor izvemo od zanesljive strani, je vzrok, da je kandidiral g. Seifriz, okrajni glavar Klebel v Velikovcu, ki je bil osebno pri njem in ga je pregovoril. Gospodje iz Celovca niso nič opravili pri Seifrizu, nato pa pride okrajni glavar in na njegovo prigovarjanje je prevzel Seifriz kandidaturo. Radovedni smo, kaj bo osrednja vlada odgovorila na tako vmešavanje od strani okrajnega glavarja na korist Vsenemcem!“ — Tako brzojavka.

No res, lepa je ta! Okrajni glavar agitator one stranke, ki komaj čaka, kdaj bi skočila v blaženi pruski rajh. No, pa saj je g. Seifriz tudi iz nemškega rajha!

G. Seifriz je le **prisiljen** prevzel kandidaturo v državni zbor. Celovška nemškonacijonalna garda ga ni mogla pregovoriti, moral je priti c. kr. okrajni glavar, da je potem gosp. Seifriz uklonil vrat pred njim. Volilci, pomislite samo malo, kak bi bil tak kandidat kot državni poslanec! Prisiljena stvar ni nikoli dobra, in prisiljen poslanec ni dosti vreden. Kdor nima veselja za kako delo, ne bo tega dela nikdar dobro opravil, če se ga pa še prisili, potem pa še manj. Naravnost škandal pa je, ako se da izrabiti za tak posel prisiljevanja celo c. kr. uradnik, in to precej visok c. kr. uradnik, c. kr. okrajni glavar sam!

Kaj pa ima vlada opraviti pri volitvah? Ali niso volitve po postavi proste? Ali nima volilec pravice, sam si izbrati za poslanca moža, katerega sam hoče? Kaj pa vlado in njene uradnike briga določitev kandidata? Ali ni to naravnost vmešavanje v pravice volilcev? Ali nam bodo morebiti nazadnje c. kr. okrajni glavarji postavljali kandidate? Ne, tega pač ne! Tu se pač moti c. kr. okrajni glavar v Velikovcu in ž njim vred vsi nemško-nacijonalni celovški hujskači!

Volilci! Ali bodete dopustili, da bi se na tak način uganjala nemško-nacijonalna komedija z Vami? Ali bodete dopustili, da bi se na tak način kršile Vam zagotovljene najsvetejše pravice? Ali bodete zadovoljni s tem, da Vam bo takorekoč celovška, Vaših žuljev presita nemško-nacijonalna gospoda, s pomočjo c. kr. uradnikov, kar komandirala, koga naj volite? Volilci! Ali bi ne bila to za Vas, neodvisne, samostojne kmete največja sramota? V dno Vašega poštenega srca Vas mora užaliti tak napad na Vaše pravice! Kaj ste pa dolžni nemško-nacijonalnim pijavkam, da Vam hočejo izpiti edino pravico, ki jo še imate, da si prostovoljno volite svoje poslance! Pokažite tem ljudem in njihovim pomagačem, da pošten kmet sam ve storiti, kar je prav! Proč ž njimi in z onim, katerega nam vsiljujejo! Proč s kandidatom nemško-nacijonalne celovške gospode, proč s kandidatom c. kr. okrajnega glavarja! Kmet naj si voli poslanca po svoji volji!

Zaupni shod kmetskih posestnikov iz celega volilnega okraja v Dobrlivasi si je izbral soglasno za svojega kandidata domačina, **kmeta** Franceta Grafenauerja, ne pa kandidata celovške nemško-nacijonalne frakarije, fabrikanta, pivovarnarja, veletrgovca, veleposestnika, iz nemškega rajha k nam prišedšega Seifriza, ki je šele na prigovarjanje c. kr. uradnika prisiljen prevzel kandidaturo.

Volilci! Kmetje! Naš kandidat je in ostane

Franc Grafenauer,
posestnik na Brdu.

Volilci, kmetje, koga bodete volili: Grafenauerja ali Sajfrica?

Dopoldne dne 10. oktobra bodejo šli volilci iz okrajev: Trg, Celovec, Velikovec, Pliberk, Dobrlaves, Železna Kapla k volitvi, da si izberejo svojega poslanca. Od naših Slovencev upamo, da nobeden ne bode več tako slab v glavi, tako zabit, da bi ne prišel volit. Saj strahu ni treba nobenega imeti, ker je volitev tajna in nihče nima pravice, vam na listek pogledati, ali ste zapisali ime Grafenauerjevo ali Sajfricevo. Kmetje, ki imate kaj možgan v glavi in ne slame, kmetje, ki ste izomikani in izobraženi, slovenski kmetje, vi bodete gotovo toliko vzbujeni, da bodete prišli 10. oktobra volit **vsi.**

Saj to je edina rešitev kmetova, to je edina pomoč, da si voli dobrega poslanca. Dobri poslanci, ki se zavzemajo za naše kmete, ti so nam edina pomoč v sedanjih hudih časih, ko naš kmet že ne ve, kako bi različnim davkom dodelal. — Najboljši poslanec je gotovo ta, ki je dober govornik, star, prebrisan politik, izvežban poslanec in poleg tega pa tudi pošten, izkušen **kmet,** ki je sam že poskusil, kako je fletno vzdigovati in vtegovati po zimi in po letu, v mrazu in v vročini, v dežju in snegu. Tak mora biti pravi mož, ki ga bomo volili.

Mi imamo sedaj dva kandidata, to je dva moža, ki sta rekla, da sprejmeta poslanstvo, ako bi bila izvoljena; ta dva moža sta **Franc Grafenauer,** deželni poslanec in posestnik na Brdu v Žilski dolini in Sajfric-Miklavec. Kateri bode kot poslanec več delal za nas, kateri bo za nas boljši in primernejši?

Oglejmo si najprej zadnjega: Sajfrica!

Sajfric je veleposestnik, saj je cela vas njegova. Ali je pa veleposestnik kmet? Kjer kmet odredi 1 tele, jih ima veleposestnik 10, kjer kmet pridela 3 voze sena, jih ima Sajfric 100, ko kmet prodaja svoje žito po kilah, ga ima Sajfric mnogo, mnogo centov. Ali je Sajfric potem kmet? Ne — Sajfric je kakor grof. Grof pa nizza nas za poslanca. Veleposestniki in grofje naredijo, da so posli danes tako dragi, ker jih oni dobro plačajo in jim dajo jesti in piti tako dobro, kakor mi kmetje ne moremo. Zaradi tega mi Slovenci nismo za Sajfrica.

Sajfric je pivovarnar; no to že mar te pravi. Kdo pa je največ vzrok, da se za ječmen nič več ne dobi, kakor pa pivovarnarji, ki bi ga

najrajši zastonj jemali od kmetov, da bi ga zaslužili. Sajfrica mi že ne bomo volili.

Sajfric je po vrhu še poštar. Kot tak je pa uradnik. Vsi uradniki so pa podvrženi vladi in vlada pa samo gleda, kako bi iz ubogega kmeta še več davka nadrla.

Kmetje, tako neumni mi že ne bomo, da bi volili tega Sajfrica, kaj ne? Mi volimo Grafenauerja! Poglejmo si tudi tega malo:

Grafenauer je kmet; le poglejte k Plijcu na Brdu! Njegovo posestvo je majhno, — Odvetnik Metnic ga je zmerjal v Pokrčah „bornega kajžnika“, ta odvetnik, ki bi moral vesel biti, da so kmetje in kajžniki tako neumni, da mu nosijo svoj denar, — majhno je, pa vendar lepo urejeno. Hiša je čedna in snažna, skedenj je majhen in hlev ni velik, pa vendar stoji notri lep konj in nekaj lepih krav in druge živine. Okoli hiše je lepo sadje. Tu se vidi, da gospodari priden kmet, in ta kmet je naš Grafenauer. To je kmet, ki ima sam celo kopo otrok, da ve, kako težko je za nje skrbeti. Grafenauer je kmet, ki ve, kakšni križi so sedaj s posli. Takega kmeta moramo voliti! On ve, kako hudo tlačijo davki kmeta in on dobro ve, da bi ne mogel davkov dognati, če bi ne bil ob enem rokodelec orglar.

Grafenauer je orglar, rokodelec; ali to škoduje našim kmetom? Gotovo ne. Še dobro je; kot orglar Grafenauer prepotuje vso Koroško in dobro ve, kje vsakega kmeta crevelj žuli. On ve vsakemu svetovati, ker sam pridno in težko dela in ker je že toliko skusil in toliko sveta videl. Sajfric pa sedi doma, dobro je in pije, za plug pa nikoli še ni prijel. Kdor izmed naših volilcev ima kaj pameti v glavi, ta bode gotovo volil Grafenauerja.

Grafenauer je Slovenec; ali je to škoda? Ali nimamo za naš volilni okraj pravico zahtevati slovenskega poslanca? Ali so Nemci res tako modri, da bi moral vsak poslanec biti Nemec? Ali so Slovenci res vsi tako neumni, da bi noben Slovenec ne mogel biti za to zmožen? Mi slovenski kmetje smo res čudni; doma med seboj se posmehujemo Nemcem, da so neumni in robati, če pa pride dan volitve, no pa hajdi, res vsakokrat volimo Nemca. Potemtakem smo vendarle mi neumnejši nego Nemci; ti imajo, če so tudi malo neukretni, vendar-le toliko pameti, da nikoli ne volijo Slovenca, ampak vsakrat nastavijo za poslanca moža, ki je njihove narodnosti — Nemec. Zavoljo tega še enkrat pravimo: „Kdor bo na dan 10. oktobra pri zdravi pameti, ta bode volil Grafenauerja in ne Sajfrica.

Grafenauer je pa tudi deželni poslanec. Če je ravno Zilan, volila sta ga okraja Žel. Kapla in Pliberk in ni jih bilo še žal. Izvolili so si poslanca, ki je spreten govornik, in najpridnejši izmed vseh poslancev. Tako, kakor se on zavzema za spodnje kraje, ki je zastopa, in tudi za druge slovenske kraje (primerjaj, kako se je povzel za cesto v Šmarjeti), tako se noben drugi ne poteguje za svoj kraj. Poleg tega je nadarjen mož, da imajo pred kmetom Grafenauerjem rešpekt vsi celovški poslanci, če so tudi gospodje in odvetniki. Kako je vendar nagnal v deželnem zboru vseučiliščnega profesorja Waldnerja! Ta si bode dobro zapomnil, da tudi profesor mnogokrat manj ve in je manj izkušen, nego navaden kmet.

Glejte, takega moža, ki je svojo prebrisanost in pridnost že pokazal kot deželni poslanec, lahko dobimo za državnega poslanca, pa bi ostajali doma ali pa volili Sajfrica? Ko bi to storili, bi bili pravi neumneži, vredni, da bi nas nekdo s kijem po glavi udaril! Sajfrica naj volimo, ki še nikdar ni bil v deželnem ali državnem zboru, ki še nikdar ni javno pokazal, če kaj ve in zna?

Kmetje, kdor nima slame in ajdovice v glavi, ta 10. oktobra ne bo ostal doma, temveč prišel bo. In nastopili bomo vsi do zadnjega in bomo pokazali, da smo zavedni in modri slovenski kmetje ter bomo zapisali na svoj volilni listek: **Franc Grafenauer,** posestnik na Brdu.

Hinavstvo nemških nacijonalcev.

Ni je slabše stranke v političnem boju, kakor je tista, katera dela z nepoštenimi sredstvi, katera se more le še z lažjo in hinavstvom vzdrževati na krmilu, kateri je le na tem ležeče, da bi gospodarila, čeprav vsled njenega gospodarstva trpi dežela in ljudstvo največjo škodo. Taka stranka gotovo zasluži, da bi ji davkoplačevalci že zdavnaj obrnili hrbet in ji z volilnimi listki v rokah pokazali svoje najgloblje zaničevanje.

Taka stranka so nemški nacijonalci na Koroškem.

Tedaj, ko pridejo volitve, takrat izlete iz svojih brlogov zastopniki te stranke po celi deželi, takrat se ponižajo tudi do slovenskega kmeta in mu obetajo z najslajšimi besedami vse mogoče, da bi človek res mislil, da bo po njih besedah in obljubah koroška dežela v najkrajšem času pravi paradiž na zemlji. Ko so pa volitve pri kraju, ko so od kmeta izvabili glas za svojega kandidata, ko se jim ni treba več bati, da bi se zrušilo njihovo gospostvo v deželi, takrat pa pokažejo figo kmetu ter kujejo postave, katere so vse le zato tu, da bi napolnile večno lačne nemško-nacijonalne želodce, čeprav naj kmet pogine pod težo davkov. Kaj je njim mar, če gre prav zadnji rep iz kmetskega hleva, kaj jih briga, če se kmetu proda zadnji gozdič, če gre kmetska hiša na boben, da le nemški nacijonalci vladajo v deželi.

Le poglejte jih, kako gospodarijo z deželnim denarjem, denarjem, katerega je plačal tudi slovenski kmet.

Ali ni naravnost greh, da mečejo vsako leto nad 100.000 K v Zilo, kajti ta denar je res naravnost vržen v vodo. Kmetje ob Zili so od leta 1872. naprej, odkar se Zila uravnava, plačali že ogromne svote za to regulacijo, nekateri do 3000 K, a svet, ki ga imajo ob Zili, je po regulaciji komaj še tretjino toliko vreden, kakor je bil pred regulacijo. Nemški nacijonalci hočejo še naprej regulirati, kmet pa prosi Boga, da bi se že vendar enkrat opustilo to brezuspešno in naravnost škodljivo delo. Prej je namreč Zila sama odlagala gramoz ob straneh, sedaj ga pa toliko časa vleče s seboj, dokler je mogoče, potem se pa razlije črez bregove, ko je struga z gramozom napolnjena.

Plajberška „Bergwerk-Union“, ki je ena izmed najbogatejših rudokopskih družb, si je naenkrat izmislila, da je cesta iz Plajberga v Čajno preslaba. Nemški nacijonalci so bili takoj pripravljeni žrtvovati tisoče in tisoče za popravo te ceste, dasiravno bi bila bogata „Bergwerk-Union“, ki skoraj sama rabi to cesto, v prvi vrsti poklicana, da prispeva za to cesto. Seveda, tu se ni šlo za slovenske kmete, temveč za nemško-nacijonalne bogatine! Kmetje na Djekšah so tudi prosili, da bi se popravila cesta, pa veste, kaj so rekli nemški nacijonalci? „Ne, tu je treba najpoprej poizvedovati, ali se dovolj vozi po tej cesti, ker drugače se ne izplača popravljati ceste.“ Seveda, slovenski kmet na Djekšah se sme s svojimi voliči vred pobiti na slabi cesti, kaj bi to brigalo hinavske nemške nacijonalce, saj slovenski kmet ni nemški bogatin. Vzlic temu pa smo prepričani, da bodo nemški nacijonalci tudi na Djekšah iskali glasov za svojega kandidata in volilcem obljubovali bogve kaj. Ali jih vidite lažnike in hinavce!

Kmetje v važenberški občini so prosili poslanca Grafenauerja, da bi se v deželnem zboru potegnil za preložitev šmarjetske ceste. In kaj mislite, kdo je bil proti temu, da bi se ta cesta naredila nekoliko zložnejša? Celo poslanec velikovškega okraja, nemško-nacijonalni kmet Tempohar! Ta je še celo poročal v deželnem zboru proti preložitvi te ceste in drugi nemški nacijonalci so mu pritrjevali. Kaj pravite potem takim kmetskim prijateljem?

Celovško mesto je rabilo denarja za razne potrebne in nepotrebne stvari. In ker se pri naših nemških nacijonalcih začne denar šele pri milijonih, so celovški nemško-nacijonalni mestni odborniki hitro sklenili vzeti na posodo deset milijonov. Ker pa mesto nima toliko kredita, naj bi pa dežela bila za poroka. In res so nemški nacijonalci v deželnem zboru sklenili, da naj dežela prevzame poroštvo za teh deset milijonov. Več kakor polovico tega denarja je že zagospodarjenega, dasiravno še ta sklep ni potrjen. Zdaj pa pomislite, kaj bo, če mesto ne bo moglo teh deset milijonov plačati! Kdo jih bo plačal? Vsak, kdor plačuje davek v deželi, v prvi vrsti pa kmet! Ali se to potem pravi skrbeti za kmeta? Ali se to pravi, gledati na to, da se bremena kmetu olajšajo? Ne, to se pravi naravnost **odirati** ubogo kmetsko ljudstvo, katero že takointako komaj rije naprej! Ali se ne lažejo res prav po hinavsko ti ljudje, kadar pravijo, da jim je skrb za kmetsko ljudstvo prva in glavna stvar? Fej, taki hinavci!

In poglejte jih, kako postavo so sklepali, ko so določili, da se mora plačevati davek tudi za vino, ki ga ima vsak sam zase, in še posebej povišali naklade na vino, ki se toči po gostilnah. In še celo sadni mošt, ki je edina kmetova pijača, še zato naj bi se plačeval davek. Torej niti tega naj bi kmet ne smel več piti, predno ne bi plačal svoj poseben prispevek v deželno blagajno, s katero gospodarijo nemški nacijonalci. Kmet, le plačaj, ali se ti pa koža potegne s telesa, zato naj pa drugi potem žive kakor miš v moki. Ti ne smeš spiti po trudapolnem delu kozarčka vina, ne da bi že tudi davek plačal zato; nekemu deželnemu uradniku pa so povišali plačo, katero je imel že prej 4200 K, kar na 4600 K, ker mu je

Podlistek.

Misli moje, načela moja.*

Proklamirata se po koroški deželi posebno v novejši dobi dva nazora, to je „nemško-liberalen“ in „nemško-nacijonalen“ in z vso silo zahtevajo nekateri, doslej žali Bogu, tudi semtertja merodajni krogi, da bi ta dva povsem obveljala po vsej deželi. Temu moramo nasprotovati, kajti prvi nazor, to je „nemški liberalizem“ je ozirom na previdne, v krščanskem duhu misleče prebivalce naše dežele in posebno pa ozirom na Slovence, ki štejejo blizu nad eno tretjino Koroške, pravi: „pseudo-liberalizem“, ki pozna le sebe, svojo korist in sebične svoje namene ter hujska in zatira druge. Njemu je odklenkalo v državi — in umestno bi bilo, da mu odklenka v konservativno čutečem delu dežele Koroške. Proti tej pokvarjeni in slaboglasni prikazni torej naš prvi boj.

Tudi mi smo svobodoljubni, a nismo za židovski liberalizem, ki udriha po zvestih Slovencih, ki napada škofe, duhovnike, na verski podlagi osnovano šolo, zveste katolike, ki se ravnajo po stari, podedovani navadi in šegi, po božjih in cerkvenih zapovedih. Mi nismo za pseudo-liberalizem,[1] s katerim hočejo nekateri tudi koroške Slovence osrečiti in ki hoče le pot pripravljati brezboštvu in množitvi revščine, nravnega propada in hudodelstev. Mi smo le za pravi, nepopačeni liberalizem, ki ukazuje: „Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe in pusti vsakemu svoje“. To je nazor, ki je ljub Večnemu, ki ga odobruje naš presvitli cesar, naše ministrstvo[2] in Hohenwartov klub[3] državnih poslancev.

Nas bi naj vodila ta-le načela, ki bi bila v korist deželi, mogočni državi in človečanstvu:

1. Mi smo in ostanemo verni katoliki. Sramotiti ne damo svojih svetinj in ohraniti nam je pri vsaki priliki krščansko-katoliški duh naroda našega. Goljufati se ne damo za sv. vero in dušni mir, za poštenje in naše katoliško mišljenje in ravnanje, ki nam je lastno, odkar smo dospeli do prave Kristove vere. Slovenec se odlikuje po vernosti in ta biser moramo varovati, hraniti in braniti, kakor punčico v svojem očesu, kakor nepopačeno srce v svojem telesu! Katoliški nazori so pravi liberalni[4] nazori; oni povišujejo in poplemenijo človeka; človek brez njih — je mrtva stvar!

2. Mi smo zvesti Avstrijci. Od nekdaj bila je Koroška lep in nepremakljiv dragi kamen v svetli kroni Habsburžanov. Njim so poklonili koroški pradedje svojo dlan, svojo kri, svoje življenje; za mogočno Avstrijo so se pogumno borili sinovi lepe Koroške. Slavni Avstriji in po očetovsko zanas skrbeči dinastiji smo bili, smo in bodemo vedno vdani. Posebno velja to o onih, kojim poje pesnik: „Hrast se omaje in hrib — zvestoba Slovencu ne gane.“ Velikonemški duh, ki črti vse nenemške narode v naši monarhiji, pruska vonjava se pri nas vriniti ne sme! Drugo geslo torej: „Vse za Avtrijo“ in naj valovi še tako mogočno butajo ob skale naše!

3. Mi smo konservativni. Že mnogo let se potegujemo za to, da bi se enkrat uresničile besede, ki jih je izreklo Taaffe-jevo ministrstvo, govoreč leta 1879.: „Vsem narodom enake pravice; nobeden narod se ne sme pritiskati ob steno.“ Te zahteve ponavljamo po naših časopisih, po naših krajnih in okrajnih ter deželnih zastopnikih; te zahteve so ponovili v državnem zboru tudi drugi, nekoroški poslanci Hohenwartovega kluba. Te zahteve so postale koroškemu Slovencu druga narava. Naš deželan, naš kmetovalec se dan za dnevom bolj zaveda. V dokaz temu obilno število udov koroških v Mohorjevi družbi, ki pospešuje omiko in napredek Slovencev in je zaradi tega nemško-liberalcem najhujši trn v peti. V dokaz zavednosti nove podružnice Ciril-Metodove družbe in mnoge, na narodni podlagi osnovane, krepko napredujoče založnice in posojilnice. Da torej pri naših starih

* Ta volilni oklic, ki ga je izdal naš kandidat, prof. Jul. pl. Kleinmayr, pred državnozborskimi volitvami l. 1886., smo priobčili, ker je še danes jako pomemben: Še danes smo Slovenci ravno tako gaženi in tlačeni kakor tedaj; še danes moramo ravno toliko davkov plačevati kakor tedaj, morebiti pa še več, in pravic imamo veliko manj nego tedaj. Mi se potegujemo edino le za svoje pravice. — Nemci pa še vedno bolj, še bolj nego tedaj, hočejo, da bi mi jim delali in služili in povrhu še plačevali. Kmetje, če hočete še zanaprej biti zasramovani in opljuvani in teptani sužnji, če hočete še zanaprej nemško-nacijonalcem služiti in delati in plačevati, — tedaj le volite Sajfrica; če pa hočete priti do svojih pravic, če hočete, da ste slobodni, če hočete, da se vam olajšajo plačila, — tedaj morate voliti g. **Franca Grafenauerja,** posestnika na Brdu! On edini bo zastopal naše stare želje in zahteve! Op. uredn.

[1] t. j. lažni-liberalizem (lažni-svobodoljubnost). Op. ur.
[2] tedaj Taaffe. Op. ur.
[3] Temu so pripadali tedaj tudi slovenski poslanci. Op. ur.
[4] t. j. po pomenu besede: „svobodoljubni“. Op. ur.

bilo še to premalo, so mu pa dodali še 1200 K. Ta uradnik je seveda nemški nacijonalec. — Najlepše pri tej postavi pa je, da ti nemški gospodje, ki pijo šampanjec, katerega ena flaša stane 7 in še več goldinarjev, kakor kmet vodo, ravno toliko davka plačajo na to drago vino, kakor pa kmet na najbolj kisli cviček.

Nemški nacijonalci vedno vpijejo, kako so sami napredni — „fortšritlih“, in kako žele tudi vsem drugim napredka. In glejte, kako je to v resnici! V nemške kraje gre, lahko rečemo, 70 odstotkov vseh deželnih podpor, daril itd., vsled česar je nemški kmet res lahko naprednejši kakor slovenski. Deželni zbor, kmetijska družba, sploh vse, kar je z gospodujočo nemško-nacijonalno stranko v zvezi, vse podpira le gornje kraje, za spodnje kraje se pa pač malo zmenijo, ker so ti kraji slovenski. Ti naj si svoj napredek sami zagotovijo; tako si mislijo ti nemški „fortšritlarji“. To bi bilo samo nekaj na gospodarskem polju. Pa poglejmo, kakšno „fortšritlih“ izobrazbo privoščijo ti gospodje slovenskemu kmetu. Naše ljudske šole so take, da se Bogu usmili. Otroci hodijo leta in leta v šolo, starši bi jih doma potrebovali pri kmetijstvu, ali bili bi le še hvaležni šoli, če bi se otroci v nji kaj naučili; toda koliko pa je otrok, ki kaj znajo, ko pridejo iz šole. Ne znajo ne slovenski ne nemški. In prav imajo nemški nacijonalci, ako delajo na to, da se otroci nič ne nauče, saj potem lahko kmeta vlečejo za nos, ko revež ne zna niti tega niti onega. Ej, pač bi bilo drugače v deželi, ako bi dali nemško-nacijonalci našemu kmetu tako šolo, kakor mu gre po pravici. Zdaj pred volitvami jih pač slišite te može, kako vpijejo, da nimajo prav nič zoper katoliško vero, ali zapomnite si, da so to oni ljudje, ki bi danes rajši postali luteranci, kakor pa jutri, samo boje se, da bi jim naš kmet potem ne obrnil hrbta in bi jim ne polnil več njihovih žepov s svojimi trdo zasluženimi kronicami. To so tisti ljudje, ki ne puste, da bi se na celovški realki poučeval krščanski nauk, to so tisti, ki hočejo, da bi se na kmetih krščanski nauk poučeval v nemškem jeziku, samo da bi ga otroci ne razumeli in bi izgubili še ono malo vere, kar jim je je ostalo od svojih poštenih katoliških staršev. To so ljudje, katerim je vera le tedaj na jeziku, kadar bi radi ujeli kmeta na svoje limanice. To so hinavci, to so lažniki!

In sedaj te vprašam, ti pošteni slovenski katoliški kmet! Ali je mogoče zate, da bi volil moža, katerega ti priporočajo taki ljudje? Ali ti pripusti vest, da bi oddal svoj glas možu, kateri naj bi zastopal take nazore? Posebno pa vprašam vas, poštene slovenske katoliške žene, matere, ali bodete mogle nekdaj odgovarjati zato, da bodo šli vaši možje, očetje vaših otrok, na volilni dan volit moža, ki ga jim vsiljuje ona stranka, katera bi rada storila iz vaših otrok odpadnike od vere in naroda, katera bi rada privedla vaše sinove in hčere tako daleč, da bi se sramovali svojih slovenskih mater in očetov, da bi zaničevali vas in jezik, ki ga vi govorite, ki bi se norčevali iz svete vere, ki bi pljuvali vam, svojim materam v obraz? Ne, ve matere, ve poštene slovenske žene, kaj takega ne smete pripustiti! Odgovor za to bi bil pretežak!

Mož, ki ne pozna hinavstva, mož, ki spoštuje vero in jezik svojih dedov, ki pozna težave našega kmeta, ker je sam kmet, le tak more biti vaš poslanec! In ta mož je Franc Grafenauer. Kdor se ne zanaša na laži in hinavstva naših nasprotnikov, ta bo oddal svoj glas le Francetu Grafenauerju. Dan volitve bo pokazal, ali naj še za naprej vlada v deželi hinavstvo in laž, ali pa resnica in pravica. Pošteni kmetje, storite torej svojo dolžnost in pokažite, da ste na strani pravice!

Na naslov c. k. deželne vlade.

Od več strani prihajajo poročila, da je nemški kandidat Seifritz prevzel kandidaturo za državni zbor na željo in po prizadevanju deželne vlade. On je torej kandidat c. kr. vlade, tiste vlade, katere prva in glavna dolžnost je — biti nepristranska napram vsem državljanom, vsem narodom. Vlada nam je s tem očitno napovedala boj, katerega sprejmemo in ki ga bomo vodili s tako brezobzirnostjo, kakoršne doslej koroške deželne vlade še niso bile vajene. Mera je polna! Odgovoren pa nam je za ta vladni korak seveda g. deželni predsednik Hein. Ž njim bodo obračunali naši poslanci na Dunaju, obračunali pa bomo ž njim tudi doma. Če gosp. predsednik misli, da tretjina prebivalstva v deželi nič ne pomenja, obžalujemo njegovo kratkovidnost; prepričal se bo kmalu, da njegovi svetovalci Dobernig in Lemisch niso vsemogočni. Predsedniki so bili in so — šli, narod pa je ostal. Za danes pa g. predsednika opozarjamo samo na to-le: Če se bodo godile pri volitvah našim volilcem krivice, če se bo postopalo nepostavno — tedaj vemo, da nam je tudi za to odgovorna naravnost vlada!

Pozor torej, volilci, posebno na postopanje vladnih organov!

Koroške novice.

Volilni listki so najvažnejše orožje, katero ima davkoplačevalec v svojih rokah. Z volilnim listkom pokaže davkoplačevalec svojo resnično voljo, on pokaže ž njim, da je zaveden mož, kateri si hoče izbrati za svojega zastopnika v deželnemu ali državnemu zboru moža, ki je njemu po volji, o katerem je prepričan, da ga bo tako zastopal, kakor bo volilec želel. Volilci, pazite dobro na volilne listke ali glasovnice, kakor se tudi imenujejo. Ako se volilni listek izgubi, se ga še lahko dobi pri volitvi pri volilnem komisarju. Na volilni listek se zapiše ime onega moža, katerega hoče volilec izvoliti.

Katero ime naj se zapiše na volilni listek? Kdor hoče, da ga bo zastopal v državnem zboru mož, ki ima v resnici srce za kmeta, kdor hoče imeti za svojega poslanca odločnega krščanskega narodnega moža, ki se bo v resnici potegoval za vse dobro, in skušal odvrniti vse slabo, kdor hoče, da bo slovenski narod na Koroškem vendar zopet enkrat imel svojega poslanca v državnem zboru, ta naj napiše na glasovnico le ime Franceta Grafenauerja, ki je sedaj že osem let deželni poslanec in se je kot tak zmeraj izkazal najboljšega poslanca.

Kako naj se napiše ime kandidata? Na glasovnico ni treba napisati nič drugega kakor: **Franc Grafenauer,** posestnik na Brdu; ali pa: **Franc Grafenauer,** deželni poslanec. — To popolnoma zadostuje.

Na kaj je treba paziti pri volitvi? V prvi vrsti je treba paziti na to, da prinese vsak volilec s seboj volilno legitimacijo, to je oni listek, s katerim se volilec izkaže pred volilno komisijo, da ima pravico voliti, potem pa volilni listek. Ker so volitve tajne, ni treba nikomur vedeti, kakšno ime je napisal volilec na volilni listek, tudi komisiji ne. Ime kandidata, Franceta Grafenauerja, naj si napiše volilec na listek sam, ako pa ne bi znal sam prav napisati, naj pa naprosi kakega zanesljivega našega moža, da mu bo napisal na listek ime Franc Grafenauer. Paziti je nadalje treba, da ne pride morebiti še v zadnjem trenutku kdo, ki bi hotel prečrtati ime našega kandidata in napisati drugo ime na listek. Ako bi pa kdo to storil, naj se prečrta drugo ime in zopet napiše ime Franc Grafenauer, posestnik na Brdu. Ako pride kdo k vam, katerega poznate, da je naš nasprotnik, in hoče videti, kaj imate napisanega na listku, mu kar naravnost rečete, da so volitve tajne, da ga nič ne briga, kaj je na vašem listku. Naši nasprotniki bodo skušali na vse načine, poštene in nepoštene, v zadnjem trenutku vplivati na volilce, da bi volili nasprotnega kandidata, ne pa Franceta Grafenauerja. Ne vdajte se jim, temveč bodite trdni in ostanite pri svojem kandidatu. Zgoditi se celo more, da vam bodo trgali listke iz rok in hoteli napisati drugo ime. Take nasilneže je najboljše naznaniti okrajnemu glavarstvu in kaznovani bodo potem zato. Ne dajte se goljufati z obljubami, katerih nikdar ne bodo izpolnili!

Tajnost volitev je nemškim nacijonalcem in nemčurskim njihovim bratcem pravi trn v peti. Na vsak način bodo tudi pri sedanji dopolnilni volitvi skušali poizvedeti, kdo je volil Grafenauerja in kdo nasprotnega kandidata. Če ne drugače, pa zvijajo volilne listke drugače, kakor pa naši volilci, da potem kontrolirajo svoje in naše ljudi. Za ta slučaj svetujemo našim volilcem, da naj jim zmedejo štreno s tem, da začnejo tudi sami tako zvijati volilne listke, kakor jih zvijajo nasprotniki.

Žene, ki imate volilce za može, ki svojih hlač ne zaslužijo, bodite vi pametnejše in bodite vi zavednejše nego so vaši možje! Pokažite jim, kako se mora nastopati za katoliško vero in za slovenski narod! Poženite jih z lepim ali z grdim, da morajo iti 10. oktobra volit našega slovenskega in katoliškega kmeta Grafenauerja!

Nemškim konservativcem predbacivajo liberalni lističi, da pomagajo nam voliti Grafenauerja. Če bi mi Slovenci morali voliti nemškega veleposestnika Sajfrica, ki niti Korošec ni, ampak rojen pod Prusom, vzrastel pa nekje v Štajrah, zakaj bi peščica nemških volilcev, kjer imamo mi Slovenci večino, ne smeli pomagati nam voliti poštenega koroškega slovenskega kmeta Grafenauerja?

---

zahtevah ozirom na šolo, cerkev in urad ostanemo in jih vedno in vedno ponavljamo, dokler se nam s pomočjo Božjo in pripomočjo slavne vlade ne izpolnijo — to nas uči naš konservatizem.

4. Mi smo nesebični. Kar je nam prav, naj bode tudi našemu sosedu Nemcu, kojega narodnost spoštujemo in se je ne dotikamo. Predpravic ne zahtevamo za sebe — pač pa le svoje pravice, ki so nam po državnem temeljnem zakonu in po naravi. „Vsakemu svoje“ je naš klic. Mi nismo in ne bodemo ustanavljali „Ciril-Metodove družbe“ v nemškem Trgu, v Sovodju (Gmünd-u) itd., kakor se med Slovenci, da se kali mir, ustanavljajo „Deutscher Schulverein“, „Verein für Deutsche“, „Deutscher Schulpfennig“ in dr.[1]) Iz tega tudi izvira, da smo:

5. pravični, miroljubni in vsakemu prijazni. Laž in obrekovanje je, da bi kalili deželni mir. To so le gole, fantastične iznajdbe. Če pa zahtevamo pravice, katere nam daja postava in katere sta nam obljubila presvitli cesar in vlada, nikakor ne presegamo mej pravičnosti in miroljubja. Če se privolitvah, razpisanih za deželni ali pa za državni zbor mnogobrojno udeležimo in svoje mnenje možato zastopamo — nikakor ne kalimo miru, marveč le zadostimo postavi, ki nas kliče na volišče. Že po naravi smo miren narod, ki ne hujska in ne šunta in ne sovraži nobeden narod, tem manje pa svoje sodeželane na Koroškem. Nasprotovati bi pa morali „pseudo-miru“,[1] pri katerem bi bili mi nakovalo in pseudo-liberalec ali naš popačenec kladivo. Tudi črviček se brani — mar bi se mi ne, ko nas je ena tretjina prebivalcev na Koroškem!

6. Mi smo za pravi napredek in to v korist našemu deželanu, v korist kmetovalcu in delavcu. Delali smo in delamo ter se bomo vedno potegovali za pravi napredek, ozirom na duševno, moralno in materijalno stanje naše dežele. Po mogočnosti naj se bremena olajšajo, kolikor dopušča blagor države in dežele. Da smo tudi za napredek v duševnem smislu, kažejo naše mnogoletne želje in prošnje po dobro urejeni ljudski učilnici. Dalje smo:

7. za skromnost in varčnost v gospodarstvu, kajti narod-berač je brez veljave za deželo in državo. V to svrho povzdigo domače obrtnije, kupčije in prometa. V postavodajalni poti se da še marsikaj dobrega na tem polju doseči.

* * *

Našemu poslancu je treba skrbeti zato:

1. da se olajšajo butare našega deželana in se mu pomaga do duševnega in gmotnega blagostanja.

2. da se po postavni poti spremeni do sedaj nepravična in po čudni spletki skovana volilna pravica in postava za deželni zbor koroški in za državni zbor.

3. da se nastavijo po slovenskih okrajih slovenskega jezika zmožni uradniki in učitelji.

4. da se uravna ljudsko šolstvo za Slovence na Koroškem. V učilnicah naj bi vladala prava versko-nravna odgoja in krščanski duh. Šole ljudske naj se na novo uravnajo na vzgojeslovni podlagi kakor je to pri vseh narodih. Šole med Nemci naj bodo nemške. **Šole v Slovencih** za prvi dve leti slovenske in s tretjim letom naj se prične s poukom nemščine, kakor zapovedanim predmetom, kateremu se poda posebna veljava. Paziti se mora, da se v naših šolah naša mladina povsem izuri v slovenščini kakor materinščini, tako da zadosti učni svrhi glede jezika, in znajo otroci, ki zapusté šolo, pravilno čitati, po pojmu in obliki natančno razumevati, kar se čita ali sliši; ustmeno in pismeno pravilno izraziti se in so odhodniki zmožni sestavljati najpotrebnejših opravilskih spisov.“[1] **Pouk v nemščini** naj se tako uravna in dotične določbe naj se temeljito izpeljejo, da bo otrok tudi zmožen tega jezika. Nemščina se odstraniti ne sme, ker nam je na Koroškem, kakor sami sprevidimo, potrebna in se je naša mladina, če je že prej vešča materinščine, lahko in zdatno nauči. Ob enem se mora pouk v slovenščini, za Slovence postavno določenega predmeta, na višji gimnaziji v Celovcu in Beljaku, na realki in učiteljišču v Celovcu tako urediti in po odmerjenih urah pomnožiti, da bodo v prihodnje duhovniki, visokošolci, uradniki in učitelji, ki so rodom Slovenci, povsem zmožni naše materinščine.

(To so upravičene zahteve koroških Slovencev in te bo zastopal g. Franc Grafenauer. Volilci, glejte, da mu s svojimi glasovi omogočite vstop v državni zbor! Op. ur.)

[1] in „Südmarka“. Op. ur.

[1] t. j. laži-miru. Op. ur.

[1] Tako namreč zahteva šolska postava; za to se pa naši nemško-nacijonalni glavači na Koroškem nič ne brigajo. Op. uredn.

Imenitno so pogoreli nemški nacijonalci zadnjo nedeljo. Bilo je namreč takole: Izvedeli so, da namerava gosp. Grafenauer prirediti shod v Trgu. „Freie Stimmen“ so hitro priobčile to vest ter tudi natančno označile čas prihoda Grafenauerjevega v Trg, do minute natanko. Obenem so pa tudi na prav prozoren način hujskale trške Nemce, da naj Grafenauerju posvetijo s pestmi ln gorjačami. Kakor smo izvedeli, je celo bila v Št. Vidu organizirana cela tolpa razgrajačev in pretepačev, katera naj bi bila prišla v Trg razbijat na Grafenauerjev shod. Dr. Lemisch je baje vse svoje hlapce poslal v Trg. Ali glejte velikanskega začudenja! Vse je bilo pripravljeno, da se razbije shod, in celo morda Grafenauerja napade s koli in gorjačami, ali — shoda ni bilo v nedeljo, ker se je izvršil ob najlepši udeležbi in popolnoma mirno in dostojno že v soboto. Tako so nemškonacijonalni razgrajači odšli z dolgim nosom, njihovi vodje pa so plačali stroške, ne da bi bili kaj dosegli. To je bila zopet enkrat lepa blamaža!

Blatograd. 24. sept. je zboroval pri nas „Bauernbund“ v zvezi z nemškimi nacijonalci. Govorili so Kirschner, Pirker in Lemisch. Prva dva sta klobasala, koliko je sedanja deželnozborska večina „koristila kmetom“, a prišla sta do tega, da se pri nas za kmete vendar ni skrbelo nič; za kmete se skrbi samo na Danskem. Zagovarjala sta nemško-nacijonalne grehe seveda s tem, da sta vso krivdo zvrnila na vlado. O ta uboga vlada! Ona tako pridno podpira nemške nacijonalce pri njih delu, sedaj pa pravijo, da je ona vse zakrivila, kar so sami zavozili! Lemisch je prodajal isto žlobudro, ki jo pove na vseh shodih. Govoril je, da bodejo odslej nemški nacijonalci „bolj šorf“ napadali ministra Gauča in vlado, „ker se vlada vedno bolj bliža „slovansko-klerikalstvu“. No, mi poznamo oboje, vlado in nemško nacijonalstvo. Zmerom se prekarjata in kregata, sta pa takoj najboljša bratca, če se gre zato dajati zaušnice Slovencem in ubogim kmetom. (Treba je samo pogledati, kaj delajo vladajoči krogi z ubogimi reveži, črez katerih polja bode vozila nova železnica. Njive in travnike so jim razkosali, pote zaprli, da ne bodo mogli do svoje zemlje, dati jim hočejo za vso to škodo pa po 5 ali 10 gld. Op. ur.) Če še povemo, da je Lemisch se kregal na Ogre, je pa vse pri kraju, kar so vedeli govoriti. Priporočali so seveda Sajfrica, a vsi pametnejši ljudje so pri nas za g. Grafenauerja.

Velikovška okolica. (Pozor volilci, pozor!) Bolj se dan državnozborske volitve približuje, bolj živahno se gibljejo velikovški mestni rogovileži. Po pravici smemo prašati, kaj Velikovčane volitev v naši kmetski skupini briga, ko imajo za svojo mestno skupino itak svojega poslanca. Resnica pa je, da Velikovčani najbolj delujejo za nasprotnega kandidata. Tako so delali že pri zadnji deželnozborski volitvi, ko so poslali v vsako občino v našem sodnem okraju po dva ali tri rogovileže, tako bodo gotovo tudi zdaj storili. Pri zadnji deželnozborski volitvi se je neki velikovški obrtnik očitno bahal, da je on sam nad dvajset volilcev za nasprotnega kandidata pridobil. Na Djekšah so velikovški rogovileži v nekem hlevu volilne listke pisali. Torej kmetje, bodite trdni in pokažite nasprotnim rogoviležem hrbet. Posebno naj pazijo zaupni možje: nobeden izmed njih naj se ne da voliti v volilno komisijo, ampak naj rajši nadzorujejo dogodke okrog volišča. Pridite vsi in stojite trdno kakor skala in zmaga bo naša!

Velikovec. V soboto 30. septembra je menda deželni predsednik Hein „inšpiciral“ velikovško glavarstvo. Zakaj pa ravno sedaj pred volitvami velikovško? Gospod, mi dobro vemo, da je Sajfric vladni kandidat! Kaj pa ministrstvo na to reče, ki hoče ujeti na Dunaju naše poslance, pri nas ji je pa neljub slovenski kandidat. Le glej, koroški Hein, da tebe z Kleblnom vred ne vzame noč, kakor kranjskega brata! Mi že vemo, kje Heinu in Kleblnu pridemo do živega!

Šmarjeta. Pri „bauernbundovem“ shodu je bilo vseh vkup komaj 45 ljudi; iz naše fare je bila pa taka sila ljudi zraven, da sta se dva kmeta skregala, ker je eden trdil, da je Šmarječanov bilo 9, drugi pa, da jih je bilo 10.

Šmarjeta pri Velikovcu. V nedeljo 24. sept. je „Bauernbund“ napravil pri nas zborovanje, kateremu je predsedoval „slavni“ naš župan Jelen. Obiskano je bilo zborovanje le slabo. Hönlinger ni vedel drugega povedati, pa je hvalil umrlega Čareja. (To je pač lahko! ker nimate s čim hvaliti vašega kandidata Sajfrica, ki nima za kmete in Slovence nobenih zaslug, in jim kot trgovec in pivovarnar samo jemlje denar, pa hvalite nemško-nacijonalci umrlega Čareja.) Mi pa pravimo, če je sploh nekdo vreden zastopati nas v državnem zboru, tedaj je to visoko nadarjeni in zaslužni kmet Grafenauer, ki se je za naše kraje že v deželnem zboru veliko potegoval. Ta mož mora biti naš poslanec! Tudi Sajfric ni vedel drugega reči, nego da bode skušal biti Čareju enak. (Kam pa, kam? ko še nobene skušnje nima v političnem življenju!!) Hönlinger in Wieser sta potem še zagovarjala nemško-nacijonalce, ker dobro vesta, da se ti za naše slovenske kraje čisto nič ne brigajo. „Kunštni“ naš Gratzhofer pa se je kregal na Ogre. Učitelj Skorčič je zasluge, da so se pri nas poboljšale ceste in poti, reševal za nemškonacijonalce, no, pri nas hvala Bogu vsak otrok ve, da je ravno gosp. **Grafenauer** bil tisti, ki je dosegel v deželnem zboru, da se je to zgodilo.

Pokrče. Takšnega semnja (žegnanja) mi Pokrčani do sedaj še nismo imeli, kakor je bil letos 1. oktobra. Nemci, pravzaprav nemškutarji, so mislili priti do dobrih pečenk ter sklicali ravno ta dan volilni shod „bauernbunda“, in da bi zgledalo, kakor da so si pridobili veliko pristašev v našem kraju, pripeljal je s seboj g. posl. Wieser kakih 15 hajlovcev, da bi mu ploskali kadar bi zaukazal. Wieser je mečkal svojo nemščino, da se Bogu usmili, posebno rad ima tisti „sich“ katerega je navadno rabil tam, kjer ga ni treba. Dr. Metnitz iz Celovca je tudi prodajal svoje modrosti, ali ugovori naših spravili so ga v veliko zadrego. Najhujše za nemškutarje je pa bilo, da so morali pripustiti govore naših ljudi, g. župnika Bayerja in provizorja Smodeja. Nazadnje smo še slovensko prepevali, da so ljudje kar poslušali. Nemškutarski učitelji, ki so bili edini kot „Nemci“ navzoči, so tako slabo peli, da so morali kar nehati. Vrlo so se obnašali naši slovenski fantje in kmetje; Bog jih živi! Naj se tako zavedni tudi obnašajo na dan volitve, naj pokažejo, da so Slovenci in naj volijo našega Grafenauerja! (Obširneje poročamo prihodnjič. Op. ur.)

Žitaraves. Kakor se nam od druge strani poroča, sta bila tudi koncipist Bauer in nadinžener Daimer od velikovškega glavarstva pri Seifrizu. „Kärntner Zeitung“ pa piše, da je deloval tudi deželni predsednik (seveda brat kranjskega Heina! Op. ur.) na to, da se voli Seifriz. Toraj dela ves vladni aparat od deželnega predsednika do zadnjega pisarja nemško-nacijonalcem v roke. — In nas pa vendar ne bodejo ugnali, mi vendar volimo Grafenauerja.

Velikovška okolica. (Nasprotniki na delu.) Zares naravnost nedosledni so naši nemškutarji v svojem obnašanju. Slovenščina, ki jim sicer tako smrdi, da je slišati ne morejo, da bi se ne onečastila njih kosmata ušesa, jim je sedaj ob času volitev naenkrat k srcu prirastla. Tako velikovški mogotci sedaj letajo okrog in imajo medena usta, da bi nalovili kalinov za nasprotnega kandidata. Ob sredah pa zahajajo v gostilne k kmetom in jim obetajo zlate gradove, če bodo volili ž njimi. V Št. Peter so poslali celo množico smrdljivega „Štajerca“ in ga razdelili med kmete. Da, celo tamošnji učitelj je po otrocih pošiljal volilne oklice staršem na dom. Pošteni Slovenci, ali vidite, kako sladka je naenkrat slovenščina! Sicer jo pa zatirajo povsod, celo pri pouku krščanskega nauka, in vas Slovence imenujejo: „windische Hunde“, „windische Trottel“ itd. Slovenci, vsi na volišče, ter volite edino g. **Franc Grafenauer-ja.**

Dholica. („Bauernbund“ na delu, g. župan prostor obljubil.) Bauernbund je zboroval v nedeljo 10. septembra v Pričičah pri Porečah. Naš župan in pisar sta baje to lepo zborovanje počastila. Kakor se govori, mislita nemške rogovileže tudi na Dholico pripeljati. Gosp. župan Ulbing, ste jim res že obljubili prostor? Za koliko grošev? No, tedaj bo res treba aparat za... če vi ne bote proti nevihti streljali, bomo pa mi. Da, celo sušo bodemo vam naredili s tem, da ne bodemo več pili vaše pijače! Sicer se ne bojimo za naše volilce, ker ti so trdni, vaše ste pa tako s seboj peljali v Pričiče; sramota bo pa za vso faro, če nam to storite!

Duhovske zadeve. Za kanonika v Breže pride Jan. Pirker, župnik v Kellerbergu. Za kaplana v Št. Peter v Kačtalu pride Jožef Wazinger, kaplan v Nemškem Plajbergu. — Župnijo Gozdanje bode oskrboval župnik šentjurski.

Celovec. (Protestantski „Töchterheim“), to se pravi internat za dekleta, je bil 16. sept. otvorjen. Nas vsa stvar malo briga, ker je ta internat samo za nemške protestante odprt. Ali zanimivo je vendar to, kar je naglašal pastor Johne, da so „prav veliko dale za ta zavod tudi katoliške žene“. Tedaj so celovški Nemci, kar jih ni že čisto prešlo k lutrovi veri, vsaj po duhu že lutrovci. To je lepo!

Umrl je na Dunaju dné 27. sept. spodnještajarski državni poslanec, č. g. dekan Jan. Žičkar, 60 let star. Pokojnik bil je navdušen katoličan in Slovenec in eden izmed najpridnejših poslancev na Dunaju. Voljen je bil v 5. kuriji za celjski okraj. Bil je tudi deželni poslanec. Pogreb je bil v Vidmu dne 2. t. m. — V Meiningenu na Nemškem je umrl 10. sept. Rudolf Baumbach, tamošnji dvorni svètnik in sloveč nemški pesnik, 65 let star. Živel je dolgo let kot učitelj v Trstu in se je tam tudi precej naučil slovenskega jezika. Bil je hribolazec in je na svojih potih po Gorenjskem in Tolminskem slišal lepo triglavsko pravljico, katero je obdelal v svojej pesmi „Zlatorog“ (l. 1875), s katero si je pridobil veliko slave. To pesem je v slovenski jezik preložil naš pesnik prof. Funtek. V poletju je pokojnik prejšnja leta rad bival na Trbižu, v Rablju in v Kranjski gori.

Celovec. (Vesniki.) 21. majnika t. l. so vasovali pri dekli Urši Kajser v Hodaničah blizu Dholice. Blaž Ravnekar je bil višje na lojtri, Andrej Bajs ga je pa zavidal in ga je udaril s krampom. Okrajna sodnija mu je prisodila nekaj dni zapora, sedaj je pa še pri deželni sodniji dobil 8 dni.

Spominjajte se šentjakobske šole!

Za národno šolo v Št. Jakobu v Rožu so darovali: Krušic Ana na Dholici 5 kron. Fr. Smodej, provizor v Št. Vidu, 10. Zbirka iz Srej (Št. Jakob). 15. Ivan Grabar, slikar v Štebnu, 12. Jan. Sekol v Dobrlivasi 3. Jakob Lučovnik v Velikovcu 15. A. Novak v Sinčivasi 5. J. Jagovec v Apačah 10. Prim. Male v Apačah 4. Zablačanova rodbina v Glinjah 25. Iz nabiralnika pri Kramarju na Bistrici 12. Al. Jelenc, kaplan v Svečah, 10. Iz nabiralnika v „Narodnem domu“ v Št. Jakobu 43 kron. Skupaj 169 kron. Najprisrčnejša hvala vsem dobrotnikom! *Matej Ražun*, župnik v Št. Jakobu v Rožu.

Breza. Kajžnik Bogoljub Kohlweg v Dolah je pri pretepu poškodoval s steklenico Herm. Makula iz Volovce na glavi. Bil je sodniji naznanjen.

Vogliče pri Gozdanjah. Ne morem si kaj, da ne bi potožil, kaj se godi nam ubogim, zatiranim gozdanjskim Slovencem. Toliko nam dragi g. župnik so nas zapustili, ki so nas s toliko lepimi in ganljivimi pridigami in nauki učili in svarili. V zahvalo želi so zaničevanje in preganjanje. Hudobija je prikipela do vrha in z vso peklensko silo so se vzdignili zoper nje naši nemčurji. Zapustili so nas, pozabili pa jih ne bodemo, dokler živimo v tej dolini solz. Pretrpeli ste mnogo z nami, zato izrekamo prav iz srca hvala in Bog Vam plati! Molite za nas, in tudi za one zaslepljence, za sleparje in hujskače, da bi spoznali, kaj delajo. Molili bodemo tudi mi za nje, da se enkrat vidimo in za večno združimo tam, kjer ne bode več preganjanja in sovraštva in ne ločitve in nemškutarije, kjer bodemo skupaj veseli srečno večno živeli. *Zatirani mladenič.*

Gozdanje. Pri posestniku p. d. Graceju v Perneku je rdeča cikasta junica, ki se je zmešala med njegovo živino, ko so gonili iz planine, in sicer na poti od Rajhenave do Trga. Lastnik naj se v Perneku oglasi.

S poti. Nekega dne mi je padlo v glavo, da je treba pogledati malo po svetu. In res jo mahnem na kolodvor in si kupim „naturkarto“ do Vrbe, in ko zakliče kondukter „Velden!“ se skobacam, — da ne pozabim, peljal sem se v prvem razredu — iz voza. Nisem dolgo premišljeval, kam bom šel, mahnil sem navkreber proti „svetovnoznanim“ Gozdanjam. Radoveden, kako se mi bo kaj godilo, sem pripihal do „špritzenhausa“ in že sem videl „N. N., geprüfter Hufschmid“, tam „J. T., Gasthof“ itd., da sem prišel do gostilne, v kateri sem našel poleg dobre postrežbe nekega moža. Radoveden, kakor sem sploh, vprašam ga, kako je kaj s tamošnjim izobraževalnim društvom. Povedal mi je sledeče: Odkar je novi odbor od časa 14. julija leta 1904., društvo takorekoč spi spanje pravičnega in imel je odbor šele 2 seji. Bili so 3 shodi, svoje sobe nima, ne knjižnice, sploh mi je rekel, da imata vso stvar v rokah predsednik in blagajničar in da ostali odborniki niti ne vedo, koliko časnikov in kam da so naročeni, med tem ko bereta ta dva odbornika vsak en iztis „Mira“ in več drugih časnikov na društvene stroške, drugi odborniki pa ničesar, in najbolje bi bilo, da bi društva ne bilo, in tudi blagajno imajo baje prazno, in še več mi je naštel malomarnosti odbornikov. Seve, ali je to res ali ne, tega ne vem. Ves žalosten po tej novici sem si mislil: „Bogu bodi potoženo!“ in sklenil sem iti pogledat tja dol na Dholico, in res, ko vidim na deski: „Weg nach Techelsberg“, sem hitrih korakov lajnal doli; srečal sem tudi nekoga, namreč „Slovenskega Jožeka“, ki je ravno šel domu, bil je namreč pri dr. Barigeljcu v službi, a prenaporno delo in majhna plača je bila vzrok, da jo je popihal. Ogledal sem si lepo palačo, ki jo imajo tam za šolo in skoraj ustrašil sem se je, in ko grem mimo, sem vzel klobuk raz glavo in se križal, kakor da bi me hudi duh preganjal, ali od ponižnosti, ali spoštovanja — ali pa — iz strahu, ko sem pomislil, koliko bodemo morali mi kmetje za njo plačevati. *Popotnik.*

Beljak. Po triletni odsotnosti posetil je nas Beljačane g. Iv. Frolé s soprogo, nekdanji član našega omizja, ki biva zdaj v Trstu. Kdor ve, koliko je nam bil g. Frolé kot zvest narodnjak in član našega omizja, se ne bode čudil, da smo sprejeli in pozdravili gospoda Frolé-ta in njegovo soprogo prav častno. Kot prijatelj slovenskemu kmetu je on ob času svojega tukajšnjega bivanja prav rad hodil na kmete, navduševal in se veselil in prepeval s kmetskim ljudstvom, kateremu je še živo v spominu, slovenske pesmi. Ker zna beljaško omizje ceniti svoje vestne člane, se je sklenilo, napraviti za dostojen sprejem „Frolé-tov večer“ v Podravljah. Zbralo se je okoli 40 oseb s kmetov in mesta, da pozdravijo nekdanjega svojega prijatelja narodnjaka. Zabavni večer se je razvil tako prijetno, da smo se ločili prav težko, akoravno je kazala ura že polnoč. Tamburaši iz Podravelj so prav pridno in dovršeno izvajali pesmi s tamburicami, omizje in tudi kmeti pa so peli radostnim srcem in v veselje našima gostoma lepe slovenske pesmi in pri tem smo pa zopet čutili, kako mi pogrešamo tenor g. Frolé-ta. Da med splošno zabavo ni manjkalo napitnic, je umevno in posebno toplo je g. starosta pozdravil naše goste iz Trsta. Le težko smo se zopet poslovili od g. Frolé-ta, ali prepričan naj bode, pozabili ga nikdar ne bomo. — Teden prej posetil nas je tudi večletni član g. Boltar s soprogo, ki je zapustil Beljak meseca julija t. l., in ki biva zdaj tudi v Trstu. Tudi tukaj smo storili svojo dolžnost in se zbrali polnoštevilno na poseben večer v sprejem in pozdrav starih naših članov. Žal, da sta se mudila tu le par ur.

Šteben pri Bekštanju. (Žrtva žganjepitja.) Kakor črna živina se mučijo ljudje za denar, pa nič ne porajtajo, kako lahkomišljeno ga izdajajo za ničvredno, ničemurno žganje. Rajši trpijo lakoto in mraz, da se le pije in pije, da le skoz grlo praska in žgeče, najsibode žlabudra, kakoršnakoli hoče. Neki železniški delavec v Mlinarah z imenom Janez Faletić, 42 let star, je bil 1. sept. od dela obračunjen in odslovljen. Krvavo zasluženi krajcarji, ki so mu še ostali, pa mu niso dali pokoja. Skoz cele štiri dni se je klatil po gostilnah; 5. sept. pa je v gostilni „Klabinusovi“ v Mlinarah že v mraku pri mizi glavo naslonil in zadremal. Ko so ga ob 12. uri, o polnoči, hoteli zbuditi in iz hiše spraviti, so šele spoznali, da mrtev pri mizi sloni. Iz Tolmina, kjer je bil doma, je prišel po smrt v Mlinare. (Smo že zadnjič sporočili. Op. ur.)

Brnca. (Poroka.) Dne 2. okt. se je v tukajšnji cerkvi poročila vrla voditeljica tukajšnjih narodnih deklet, gospica Marica Wilč, Žvižgovčeva na Brnci, z gospodom Jožefom Klampfererjem, posestnikom Kobove hiše na Vratih. Nevesta je vsem rodoljubom dobro znana kot spretna igralka in vrla pevka. Bilo srečno!

Vetrov. V Grašelici pri Toplicah so v kamnolomu našli mrtvega D. Moserja, voznika iz Beljaka. Zadel ga je bil mrtvoud.

Mičiče. Cerkev v Votičah je bila 24. sept. posvečena.

Šmohor. Pri Martincu v Modrinjivasi so imeli svatbo; pri tej je bila ukradena ženinovi sestri ura. Tatico so že prijeli.

Vetrinj. Tone Ravš je našel kolo, vredno 80 kron, in ga je skrival. Žandarji so ga zapeljali k sodišču v Celovec.

Velikovec. Zakaj so v velikovški mestni šoli pobrali slovenske katekizme? Zato, da so se učili „novoslovenščine“, katero sedaj za agitacijo tako krvavo potrebujejo. — Zakaj se učitelji toliko umešavajo v volilni boj? Zato, ker jim to naravnost prepoveduje § 26. šolskega in učnega reda, min. odlok z dne 20. avg. 1870, drž. zak. št. 105, kjer se bere: „da se naj vzdržujejo vsake zlorabe glede na šolo in svoje stališče do nje z ozirom na politične, nacijonalne ali konfesijonalne zadeve.“

Velikovec. To so junaki, namreč dopisnik „Freie Stimmen“ itd. Že dne 31. avgusta t. l. je pozval katehet J. Dobrovc dopisnika „štimc“, da bi navedel imena onih nemških učencev in učenk, katere je baje poučeval slovenski, toda še do danes se ni oglasil. Sedaj pač vemo, da se nemški junaki ne bojijo samo Boga, ampak tudi vsakega neustrašenega Slovenca. To molčanje je pa tudi dokaz, kdo ima prav!

Št. Rupert pri Velikovcu. (Petindvajsetletnica.) Letos je preteklo ravno 25 let, odkar sodeluje na tukajšnjem cerkvenem koru kot izvrstna pevka altistinja Katica Pušl, p. d. Urhova tukaj v Št. Rupertu, ki radi tega in vsled svojega vedno vzornega vedenja uživa pri vseh faranih splošno spoštovanje. V proslavo njene petindvajsetletnice napravila se je v nedeljo dne 24. kimavca t. l., v „Narodni šoli“, v ožjem krogu cerkvenih pevk, majhna slavnost. G. župnik je vpričo cerkvenih ključarjev in cerkvenega pevskega zbora z dovoljenjem preč. kn.-šk. ordinarijata izročil slavljenki v priznanje njenih zaslug častno darilo 50 K iz cerkvene blagajne in lepo fotografijo cerkvenega zbora v spomin. Dal ljubi Bog slavljenki še mnogo let prepevati njemu v čast in v spodbudo vernega ljudstva.

Št. Štefan pri Velikovcu. Dne 29. sept. t. l., o polnoči je umrl naš največji kmet Anton Harih. Pogreb se je vršil v pondeljek 2. t. m. ob velikanski udeležbi. Mož je bil obče priljubljen in zanesljiv našinec. Škoda, da smo z njegovo smrtjo izgubili glas za našega kandidata.

Vovbre. Naš občinski tajnik je pri priliki nekega oklica kmetom menda odsvetoval, naj ne pristopajo k banki „Slaviji“, in da jih njen zastopnik takorekoč hoče goljufati, ker sprejema zavarovanje prej, nego da poteče pri nemških zavarovalnicah. To dela seveda samo iz zavisti, ker je sam zastopnik deželne zavarovalnice.

Zgornje Trušnje. V nedeljo dne 24. sept. bil je tukaj v Šturmovi gostilni prav sijajen gospodarski shod. Velezaslužni potovalni učitelj g. Šumi iz Velikovca nam je razlagal prave potrebe dandanašnjega gospodarskega vprašanja. Posebno je poudarjal, da naj kmeti bolj skrbijo za živinorejo, ker prava živinoreja je podlaga za obstanek današnjih kmetov. Posebno je poudarjal, da naj se kmeti vsaj v gospodarskem oziru zedinijo, in nam slikal carino, katero nam je naložila Nemčija na živino, da tudi mi to storimo proti sosednim deželam, če ne, bodo šle današnje živinske cene rakom žvižgat. Nadalje sta bila obdarovana dva hlapca iz grada Zgornje Trušnje za zvesto dvajsetletno službovanje s srebrno medaljo. Bog jih živi! Nadalje se je sklenilo, da naj se ustanovi v važenberški občini svoja kmetijska podružnica, kar je res velepotrebno. Posebno se je priporočala kmetijska šola v Velikovcu, katera začne letos drugi zimski tečaj. Ker se je prvi tečaj te šole tako dobro obnesel, bi bilo res želeti, da bi se naši kmetje bolj brigali za to šolo. Vsa čast požrtvovalnemu g. Šumiju za njegov trud; da bi se le večkrat na takem shodu v obilnejšem številu videli!

Mali Št. Vid. Hlapec Gašpar Weiss, ki je služil pri kmetu Mih. Muceljnu, je padel v pijanosti črez stopnice in se je do smrti pobil. Kmalu na to je umrl. Kmet bo moral pred sodnijo, ker ni poslal po zdravnika.

Kazaze. (Inštalacija.) Vesel dan je bil za našo faro 28. september; čeravno je bil delavnik, se je vendar zbralo precej ljudstva. Župnišče je bilo lepo okrašeno, dolge zastave so vihrale, slavoloki so bili postavljeni in topiči so naznanjali, da mora biti nekaj posebnega. Iz župnišča v cerkev pa se je pomikal sprevod z novim gosp. župnikom Jožef Kukačka, in z drugimi gg. duhovniki. Potem je stopil na leco prevaljski gosp. župnik A. Kesnar, in nam je v kratkih besedah razložil, kaj pomenijo obredi, ki se opravljajo pri umeščenju novega župnika. Zahvaljujemo se vsem duhovnim pastirjem, ki so prišli nekateri iz daljnih far počastit našega novega g. župnika. Zahvaljujemo se tudi vam dekleta, ki ste imele veliko truda s kinčanjem. Vse je bilo v najlepšem redu, samo pevke so mislile nagajati, pa so se vrezale; petje se lahko opravi tudi brez njih. — Novemu g. župniku pa želimo iz vsega srca, da bi veseli in zadovoljni dolga leta med nami ostali.

Sveče. (Legar.) Bilo je upanja, ko vročina mine, da bode tudi tifus prenehal. Toda ravno nasprotno. Zopet so se pojavili novi slučaji in še hujše, tako da zdaj boleha na tej nadležni bolezni že okoli 60 ljudi, skoraj v vsaki hiši imajo po več bolnikov. 20. septembra pa je prišel nadzdravnik g. dr. Hölzel iz Celovca, zato da bi preiskal, kaj je vzrok hudi bolezni in kako da bi se dala odstraniti. Našel je pa, da je najbolj gotovo kriva slaba voda, kar je že domači g. zdravnik poprej poudarjal; zato upamo, da se mogoče da napeljati dober vodovod v vas, kar bi bilo gotovo največja dobrota za vso vas. Res se je bolezen že zanesla v sosedne vasi, razven Bistrice je tudi na Rutah več slučajev. Trdno smo prepričani, da bodo zdaj gotovo tudi višje oblasti na to delovale, da se kaj kmalu omeji ta pošast. Ko je l. 1855. tukaj razsajala kolera in veliko žrtev zahtevala, je menda tudi bila vzrok voda. Šola je zaprta že dva meseca zaradi tifusa. — Na novi železnični progi se kaj pridno že pokladajo tračnice (šine), tako so že položene od Sveč do Podgorij. Ako bodo tudi mostovi pri Bistrici in na Dravi kmalu narejeni, tedaj upamo, da se kmalu pripeljemo Celovec pogledat. V karavanskem predoru pa menda ni vse v redu?

Na katoliški shod na Dunaj!

Od 18. do 21. novembra t. l. se vrši na Dunaju splošni avstrijski katoliški shod. Katoličani vseh narodnosti, ki so v Avstriji, se ga bodo udeležili. Tudi slovenski odbori v Ljubljani, v Celovcu in v Mariboru so sklenili, poskrbeti, da pride kolikor mogoče Slovencev na shod. Da se ta namen doseže, naj pošljejo k shodu vsa naša društva svoje zastopnike. Iz Celovca se odpelje poseben vlak; za voznino in vstopnino na shod je treba plačati za drugi razred 31 kron, za tretji razred 21 kron. Hrano in stanovnino vsakdo plača potem še sam. Da bo mogoče, pravočasno poskrbeti stanovanja in vlak, naj se blagovolijo udeleženci podpisanemu prej ko mogoče naznaniti, in naj se mu vpošlje tudi zgoraj omenjeni znesek za voznino. Prepoznim oglasilom bo težko, ali nemogoče ustrezati.

Shod obeta biti velepomenljiv! Zatorej naj si prizadevajo č. g. duhovniki nagovoriti ljudi, ki jim je mogoče, da se ga udeleže; na vsak način pa morajo naša društva nastopiti in pokazati svetu, da na Koroškem Slovenec še živi!

Za pripravljalni odbor:
Dr. L. Ehrlich, stolni kaplan v Celovcu.

Društveno gibanje.

Koroškemu dijaškemu podpornemu društvu so pristopili od zadnjega izkaza: kot ustanovnik g. dr. Tuma (1. obr.) [„želeč, da se zbudi lepi slovenski Korotan“] 20 K. Kot redni člani, podporniki in dobrotniki so dali gg.: 20 K Jos. Sitter, sodn. svetn. v Brežicah; po 10 K: dr. Jos. Barle v Kozjem, dr. Vek. Kraut, župan v Kamniku, Fr. Počkaj, poštni asist. v Trstu, dr. Mat. Hudnik v Ljubljani; po 7 K: dr. J. Rakež v Šmarju, župnik Ivan Nagl, gostilničar Tom. Olip, oba v Selih; R. Perušek, prof. v Ljubljani; dr. Štef. Kraut v Logatcu, Zorko Novak v Sinčivasi; po 6 K: B. Vaclavik Št. Jedrt, dr. Fr. Rosina Maribor; po 5 K: dr. Štemberger v Kranju, Mat. Antončič na Reki, Jak. Štefančič Gotovlje pri Žalcu; 4 K: profesor Bartel v Ljubljani; 3 K: dekan Fr. Dvornik Gornjigrad; 2 K 40 vin.: Močnik, lekarnar v Kamniku; po 2 K: A. Veternik Dol, dr. Jak. Toplak Ljubljana, dr. L. Poljanec Maribor, Gregor Presečnik Frankolovo; v Kamniku: kontrolor Ahlin, farmacevt Benković, trgovec Košir, notar Orožen, c. kr. okr. živ. zdravnik Zadnikar, Fr. Peklar, Dol; po 1 K: v Kamniku: nadpoštar Novak, oficijal pl. Martinčič, davkar Ribnikar, post. načelnik Repar; 20 vin.: krčmar Žgur. Mohorjeva tiskarna in knjigoveznica sta poklonili 1000 izvodov pozivov, kar znaša skupaj 26 K. Skupno je došlo tedaj K 208·60; prej je bilo izkazano 961 K; vsi dosedanji dohodki tedaj 1169 K 60 vin. Ker je beda naših visokošolcev nepopisljiva, število njih (18) pa veliko v primeri z došlimi podporami, ki so vrhutega še večinoma ustanovnine, — prosimo še nujno podpore zlasti naše **denarne zavode.** Vsem dosedanjim darovateljem pa izrekamo srčno zahvalo. *Odbor.*

Baraščom' kl'b' so za šntjakopsko šuvo dal': kot kral' hospud ž'pan Kobentar, pa hospud X.Y.; kot častn' član' pa hospuda kaplana Cukala in Dolinar pa hospud Štangl. Rebršč' Ožbej p. d. dr. Barigeljc je pravil, da je blizu svojega doma srečal nekega „rehlna“, ki je obljubil, da bode prišel v Celovec, vstopil v beraški klub in se bo tam v svoji požrtvovalnosti za šentjakobsko šolo pojesti dal. A žalibog se do sedaj še ni oglasil pri naši beraški mizi. Gotovo misli še tako dolgo ostati na Rebrci, da bode oddal pri volitvi svoj listek za našega vrlega Grafenauerja. Po dobljeni zmagi ga bodemo tem slavnejše sprejeli. — Do sedaj imamo 17.000 beličev skupaj. Sklenili smo nesti je šentjakobski šoli kot novoletno darilo. Upamo, da bode do tja še prišlo več beličev vkup.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Medgorje in okolico priredi dne 8. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne v Podgradu pri p. d. Matevžu svoj letni občni zbor. Spored: Pozdrav, poročilo, šolski govori, igra: „Vaški skopuh“, volitev odbora, slučajnosti. Vmes svirajo tamburaši iz Radiš in pojo pevci iz Glinj. K obilni udeležbi vabi ***odbor.***

Izobraževalno društvo „Kot“ v Št. Jakobu v Rožu vabi vse rodoljube in rodoljubkinje k svojemu letnemu občnemu zboru, ki bode v nedeljo dne 15. okt. ob 3. uri popoldne v „Narodnem domu“ v Št. Jakobu. — Po občnem zboru bode zabava s petjem in tamburanjem in pa lepa igra: „Lurška pastirica“. Nastopajo domači pevci, domači tamburaši in domači igralci. K igri bode menda tudi mala vstopnina za knjižnico izobraževalnega društva. *Odbor.*

Kaj pravijo ministri?

Državni zbor se je na Dunaju zopet zbral; kakor vsakokrat, oglasili so se ministri in povedali so svoje misli in načrte, v kolikor se jim zdi umestno, da se objavijo. Marsikaj iz teh govorov mora tudi nas zanimati. Ministrski predsednik baron Gautsch govoril je med drugim tudi o reformi volilne postave. Dejal je, da ni načelno nasprotnik volilne pravice, sloneče na najširši podlagi. Priznal je, da razvoj vse Evrope stremi po takem novem volilnem redu. Načelno se nikdo ne more zoperstaviti želji nižjih slojev

ljudstva, ki hočejo vplivati na javne zadeve, a ravno v Avstriji najde taka reforma mnogo težav! Kajti, če naj bo trajna, se mora opirati na dobro urejene narodne razmere. Sicer bi se govorilo o pravici vseh, a ne bi imele manjšine nobenih pravic, če bi povsod odločevale le številke.

Koroški Slovenci te besede z veseljem pozdravljamo. Čas je, narodno vprašanje urediti v tem smislu, da se vsakemu narodu osigura svobodno lastno oskrbovanje svojih kulturnih zadev. Menda v Avstriji ni naroda, ki bi se toliko preziral in teptal, kot koroškega Slovenca tepta brezobzirni vsenemški sosed. In če ta narodna autonomija ni mogoča, dolžna je država poskrbeti, da se ne bo narodnim manjšinam s silo in zvijačo jemala priložnost, voliti svojih poslancev.

Nadalje je dr. Gautsch obljubil jezikovno postavo. Priznal je, da so sedanje razmere vladi in narodom naravnost neznosne. Sevé, narodno nasprotstvo se vedno bolj poostruje, in vlada je pozabila, da imajo biti njeni upravitelji in zlasti njeni svetniki nepristranski. Vsled tega so morale nastati tako neznosne razmere!

Govoreč o razvoju vseučilišč je baron Gautsch poročal, da se bo za visoke šole dovolilo letnih 25 milijonov kron več, kot doslej. Nove univerze — torej tudi ljubljanska — pa se morejo ustanoviti le po postavni poti.

Nove volitve je ministrski predsednik naznanil za prihodnje leto. Meseca julija se bo državni zbor razpustil, v drugi polovici meseca septembra ali pričetkom oktobra pa bodo nove volitve. Torej je bila neosnovana vest, da bodo volitve že po zimi.

Važno je bilo tudi poročilo finančnega ministra dr. Kozel-a. Državni stroški so se za leto 1906 zvišali za 42·7 milijona kron. Minister upa, da bo mogoče dohodke toliko zvišati, ker se razvija industrija — in ker so kmetje imeli letos ugodno letino.

Treba bo pa še dobiti nekoliko rezerv, da država ne pride v zadrego, če kako leto slučajno v svojih doneskih ni dosti ugodno.

Minister je priznal, da je naše ljudstvo z davki zelo obloženo! V mnogem oziru hujše obteženo, kot prebivalci drugih dežel! Zato se mora misliti na davčne reforme v tem smislu, da davek postane pravičnejši. Minister je obetal pristojbinsko novelo, to je postavo, ki uredi pristojbine v tem smislu, da se bo dobilo več davka po ti poti; uredi naj se tudi hišni davek.

Potem je dr. Kozel obetal, državna podjetja: železnice, pošte, rudokope itd. tako urediti, da bodo nesla kaj dobička.

Tako upa dobiti sredstev, da se pomaga deželnim financam. Če že država ni dosti prida gospodarila, gospodarile so dežele še dosti slabše, gospodarile so tako, da ne morejo več naprej, in država jim obeta pomoči — z višjim davkom na žganje. Ta pomoč države je zelo ljubezniva, ker jo bodo plačevali tisti, ki žganje potrebujejo — kmetje!

Finančni minister je pripoznal, da državna uprava preveč stane, da imamo preveč in predragih uradnikov. Država potrebuje 1544 milijonov kron, za uradnike se izdava 551 milijonov kron, torej več kot ena cela tretjina! In pri tem je še mnogo nižjih uradnikov, ki niso primerno plačani. V marsikaterem uradu je preveč osobja, zato se bo nekaj časa nastavljanje novih uradnikov ustavilo in z denarjem, ki se prihrani, pomagalo tistim, ki zdaj žive v revščini.

Dopisi.

Slovensko-koroškim učiteljem. Ta članek, ki smo ga v zadnjem listu objavili, vzbudil je občno pozornost, pa to ne le med navadnimi bralci „Mira“, ampak veliko več še v krogih, katerim je bil namenjen, namreč med učitelji. Govorili smo z nekaterimi nasprotnimi učitelji, ki so slovenskega rodu, in vsi so nam pritrdili, da imamo prav, rekli so, da sramotno sužnost slovenskih učiteljev že davno spozna večina izmed njih, toda otresti se tega sramotnega jarma da je hudo, da je nemogoče. Oni dobro vedo, da so sinovi slovenskih kmetov, in da morajo delati proti lastni krvi. Toda kako se naj poveljem, iz Celovca danim, uprejo? Ako se le upa kdo dve besedi slovensko pregovoriti s kakim kmetom, že pride od Palle kazen (Maßregelung)! — Mi smo dotičnim gospodom dokazali, da ne spoznajo lastne moči. Da razvidijo tudi drugi učitelji, kako njih stvar stoji, objavimo naše besede v „Miru“. Resnica je namreč, da ni treba trepetati učiteljem pred Pallo, temveč Palla in vsi tisti gospodje, ki v Celovcu vladajo, morajo trepetati pred učitelji, kadar se ti zbude iz svojega spanja. In že sedaj se ti gospodje tresejo, zaradi tega vsiljujejo povsod učiteljice na učiteljska mesta, ker upajo, da bodejo te manj delale proti njim. Resnica je, da bode samovlastnemu „Wasserpolaku“ Palli kmalu odklenkalo. Enega posameznega učitelja ta slavni „pedadog“ lahko „masregla“, če jih pa potegne 10 skupaj, ali 50 ali sto, tedaj ne bodejo učitelji podlegli, ampak Palla se bode zvrnil s svojega stolca. Gospodje učitelji, vzdramite se! Spoznajte svojo moč in obrnite jo proti trinogu Palli in proti nemškonacijonalnemu sistemu, ki tepta v šoli vsa zdrava načela pametne vzgoje! Pomagajte slovenskemu narodu, katerega sinovi ste, pripomagajte mu zlasti pri volitvah do zmage! Občeznano je, da je naš narod šolam prijazen, kakor noben drugi; kako so lepe šole povsod po slovenskih krajih in v kakšnih kočah morajo biti v mnogih nemških krajih otroci in učitelji! Pomagajte torej najprej lastnemu narodu, ta bode vas gotovo spoštoval in vam vaše usluge povrnil s pošteno plačo, da vam ne bode treba jemati iz nemških rok beraških grošev šulferajnovih in südmarkinih. Saj so ti beraški groši edino, kar dobite; le poglejte, kako pošteni in dobri vzgojevalci, kakor so nadučitelji Krištof na Zili, Klein v Rožeku, Skorčič v Šmarjeti in mnogi drugi, če so še tako nasprotni Slovencem, vendarle niso nič več nego nadučitelji; okrajni nadzorniki pa postanejo ljudje, ki so za šolo čisto nesposobni, katerih edina zasluga je, da so sicer zanemarjali šolo, ustanovili pa kako südmarkino podružnico, ali pa so razdrli kako slovensko šolo in s tem zasejali za 20 let in več nemir in sovraštvo v slovensko občino. Sapienti sat!

Glinje. (Prešernova slavnost.) Na Trati pri Glinjah so priredili spodnji Rožani slavnost na čast našemu pesniku prvaku Prešernu, katera se je veličastno obnesla. Krasno okinčani vrt pri g. L. Zablačanu se je napolnil z gosti, ki so prišli od vseh strani, — veliko jih je bilo, ki so po tri ure daleč prišli častit našega pesnika Prešerna, in ki so bili pozdravljeni že z napisi: „Dobro došli, slovenski gostje“ in „Slava Prešernu“. — Predsednik pevskega društva „Drava“ je pozdravil vse goste najsrčnejše. Nastopil je predsednik tamburaškega društva „Bisernica“ kot govornik ter predaval v prav nežnih besedah o življenju Prešernovem. — G. iur. Ravnik nam je pa v prav navdušenem govoru razkladal Prešernove poezije, poudarjal, da je bil Prešeren v vseh strokah dovršen pesnik, ne samo dovršen gledé oblike, temveč tudi glede vsebine: Prešeren je pridigoval slovansko vzajemnost: „Največ sveta otrokom sliši Slave“; on je bridko jokal, „da Slovenec ne ljubi matere vanj upajoče“; on je postal tudi šaljiv in včasih z ostrimi puščicami znal dobro zadeti, podražil je dekleta in fante; pesnik pa je tudi prorokoval nam Slovencem, „da se vremena bodo nam zjasnila!“ Vsebina Prešernovih pesmi je zlasti: lastna nesreča in nesreča naroda. — Posebno hvalo zasluži pevsko društvo „Drava“, ki je vse očaralo posebno z divnimi pesmimi: „Pod oknom“, „Savski valovi“ in „Planinska roža“, in tamburaško društvo „Bisernica“ iz Celovca, katero je s krasnimi točkami in s pravo slovansko godbo razveselilo občinstvo ter za splošno zabavo pripomoglo tudi mnogoštevilni mladini do svoje pravice, ki se je razveseljevala pri lepih valčkih in drugih plesih pozno v noč. — Videlo se je, da je bilo ljudstvo z našo slavnostjo zadovoljno in želeti je, da bi se take slavnosti, ki vzbujajo naš narod, prirejevale večkrat.

Glinje. V nedeljo, dne 17. sept., je imela slovenska čitalnica v Glinjah svoj redni občni zbor v gostilni g. Lovro Zablačana na Trati. Iz letnega poročila je bilo videti, da je slovenska čitalnica v vsakem pogledu dobro oskrbljena, ker ima še črez 600 knjig raznovrstne vsebine, precejšnjo svoto gotovine in še črez 20 rednih članov. Stari odbor je bil tedaj v vsakem oziru na svojem mestu, samo brezbrižnost in zaspanost našega ljudstva, še bolj pa neopravičeni napadi na našo čitalnico od strani takih ljudi, ki se sami za čitalnico malo brigajo, so delali ovire. Izvolil se je tudi nov odbor in sicer sledeči gg.: predsednik Vidman, tajnik Turk, knjižničar Goričnik, blagajnik Fric Šimen in gospodar Esterl Josip. Govorile so se pri občnem zboru velevažne stvari, zlasti pa se je razpravljalo o tem, kako bi se delokrog naše čitalnice razširil tudi na sosedne kraje, tako da bi čitalnica ne bila omejena na naš kraj. Zlasti gospodje akademiki so stavili velevažne predloge, ki so končno tudi obveljali. Čitalnica se namreč prenovi v neko potovalno knjižnico, ki bo imela namen, da širi izobrazbo tudi v bližnjih krajih. Zaraditega so se postavili v bližnjih krajih zaupni možje, kateri so radovoljno sprejeli težko a velevažno nalogo, ki obstoji v tem, da bodo prišli v našo čitalnico, dobili tam knjige razne vsebine in jih potemtakem razdelili v svojem domačem kraju med bralce, tako da se bo čitanje lepih slovenskih knjig širilo po vsem spodnjem Rožu. Zaupni možje so gg.: Spöck Miha, štacunar v Šmarjeti; Olip, p. d. Mažej, gostilničar v Selah; Mišic Janko, puškar v Borovljah; in slavno delavsko društvo za Podljubelj in okolico. Sklenilo se je pa tudi, da se namesto knjig naročuje več časnikov, kajti naše ljudstvo slovenščine ne zna dobro, ker se je v šolah ne uči in zategadelj je tudi brezpomembno, ako že v začetku bere daljše povesti in spise, v katerih se nahaja pogostokrat toliko neznanih besed, da zgubi čitatelj nit (zvezo) in ob enem tudi veselje do branja. Časopise pa že iz radovednosti vsakdo rajši čita in jih tudi lažje razume, ker so večinoma pisani obzorju našega ljudstva primerno. Čitalnica se je tedaj predrugačila in šele kot taka bo lahko nadomestovala slovenske šole, katerih do zdaj še nimamo. Ker pa nimamo slovenskih šol, ne poznamo svojega lepega materinega jezika, in brez poznanja svoje materinščine se ne more ukoreniniti v srcu narodni ponos. Evo naše tužno stališče! Bodimo ponosni, da smo Slovenci, bodimo sebični: čitajmo in posnemajmo naše severne brate Čehe, ki se složno in zedinjeno bojujejo za čast in pravdo svojega naroda. Posnemajmo jih tudi mi in se ne brigajmo za take, ki so tako plitve šeme, ki hočejo blatiti nas, a le „oblatijo“ sebe same.

Podravlje. Stara „pravica“ našega (vernberškega) občinskega urada je ta, da se v istem ne sme pisati in tudi ne razumeti slovensko. Posebno občinski tajnik, pravijo, da je trd Nemec, kar pokaže posebno s tem, da pridno čita „Štajerca“ in ga nosi tudi okrog, ter ga daruje zdaj temu zdaj onemu. Da naši „naprednjaki“, posebno župan in tajnik, rada čitata „Štajerca“, to še ne bi bilo tako čudno; a da ga čitata, ker je pisan slovensko, to je čudno. Pa županu se še ne bi čudili, ker je rojen Slovenec. Čuditi se moramo le tajniku, ki ne zna drugega jezika, kakor nemški in marsikaterim toplo priporoča „Štajerca“. V neki številki tega ptujskega zmerjalca se je tudi v enem dopisu iz Jarenine prav mastno udrihalo po poštenih slovenskih dekletih. Med drugim se je tam čitalo tudi tole:

„Teatra imamo mi kmetje itak že dovolj, igra se nam prav pošteno na davčnem uradu, igra se nam na polju, v vinogradih, na travnikih, v hlevih, povsod in če „štrigla“ kmetska deklina doma v hlevu krave, je to stokrat boljše, kakor da bi bila izvoljena od vseh farjev v vsa farška društva kot predsednica.“

Dragi čitatelji! Vidite, to je odlomek iz „Štajerca“, pa vedite, da so to samo najlepše besede, ki jih zna pisati „Štajerc“. Več mi ne moremo tukaj priobčiti, mislimo pa, da je to dovolj.

Dve poli „Štajerca“, v katerem so stale podčrtane zgoraj navedene besede, so poslali po ovinkih naši nemčurji eni naših slovenskih deklet, ki sodeluje tudi pri igrah. Gotovo so hoteli s tem pokazati, kakšno mnenje ima „Štajerc“ o naših igrah. Mi pa nismo tako pretirani, da bi poslušali take besede, kajti to je stara resnica, da nas nasprotniki ne bodo hvalili, kar nam je tudi čisto prav. Mi si nikakor ne bi šteli v čast, če bi nas hvalil „Štajerc“ ali kak drugi podobni list. S tem, da so poslali imenovani dekleti „Štajerca“, hočejo predbacivati našim dekletom gotovo to, da sodelujejo pri igrah, in jim hočejo pokazati, kako oni mislijo o njih. Kajti „Štajerc“ in naši nemčurji to je ena misel in ena pamet. Naša misel pa je ta. Boljši je za pošteno slovensko dekle, da nastopa pod nadzorstvom starejših izkušenih ljudi pri igrah in narodnih veselicah, kakor da se zabava z neolikanimi nemčurji ali pa za slovenski groš prodaja pijačo svojega očeta in se še sramuje zahvaliti se za prejeti denar v slovenskem jeziku. Boljši je za našega kmeta, da obiskuje naše veselice, kakor pa nemško-luteranska zborovanja, na katerih se samo hujska in kmetu obljubuje ne vem kaj vse in kvasi od boljših časov, samo zato, da si polnijo nam nasprotni deželni in državni poslanci svoje lačne žepe. Boljši je za naše fante, da pridejo na naše veselice, ali sodelujejo pri njih, nego da se potikajo po nemčurskih gostilnah in tam zapravljajo zadnji težko zasluženi vinar, se udajo žganjepitju, postanejo pijanci, razbijajo in se pretepajo in pridejo nazadnje pod — ključ. Boljše je za naše še jako nevedne hlapce in dekle, da pridejo k našim veselicam, ker se veliko lepega naučijo, kakor da posedajo po sencah okrog in pasejo lenobo ter tam o ničvrednih in pregrešnih stvareh govore. Da imamo mi slovenski kmetje res veliko dela in opravkov, veliko plačil, davka, doklad itd., to vemo mi sami najbolje, pa tudi to vemo, da še ni rojen tisti nemčur, ki bi nam pomagal delo lajšati in plačila zmanjšati ali odstaviti. Če pa delamo mi ves teden, tedaj se tudi smemo v nedeljo na kak pošten način zabavati. Vi nemčurji naše fare, zatisnite vaše umazane kljune, kajti vi ste precej vsi gostilničarji, štacunarji ali obrtniki, in živite od nas slovenskih kmetov. Če ste pa res tako pridni, da hočete nas učiti in nam dajati vaš malovredni zgled, zakaj pa niste še obogateli? Mislim, da ravno tistim izmed vas, ki se najbolj napihujejo, tudi le slaba prede.

Sreje pri Lipi. (Veselica,) ki jo je priredil tamburaški in dramatični zbor v Podravljah pri Hriberniku v Srejah dne 17. sept., izpadla je prav

dobro. Ljudstva je bilo toliko, da je bilo v gostilni premalo prostora, da jih je moralo mnogo oditi. Zbrali smo se iz vseh krajev, celo iz daljne Dholice je bilo dosti ljudi. V sobani, kjer je bila igra, so se ljudje kar gnetli, da ni bilo več mogoče dobiti si kraja. Z velikim zanimanjem in veseljem so ljudje poslušali pevce in tamburaše in pazljivo so sledili besedam deklamovalcev in igralcev. Igralci so bili izvrstni, posebno „Piskrar“ je ljudstvo kar očaral; igral ga je g. Jak. Špicar. Tudi govor g. Šilerja je bil prav izvrsten. Tamburaše, katere s hvalevredno požrtvovalnostjo vodi g. Tevže Podbregar, moramo tudi s posebno hvalo omeniti. Polnoštevilno nas je počastilo beljaško omizje s svojimi damami; zapeli so nam nekaj prav lepih pesmi. Navzoči so bili tudi odlični gostje: g. Frolé iz Trnovega na Kranjskem z gospo in naš priljubljeni deželni, in upajmo da tudi kmalu državni poslanec g. Grafenauer. Igralci so Dholčanom morali takoj obljubiti, da pridejo tudi tje igrat.

Dholica. (Lovsko društvo v Celovcu in škoda.) Celovčani imajo naš lov v najem ter plačujejo od njega baje 450 gld. na leto. To je res precejšnja svôta, ali škoda, ki jo nam naredijo vsako leto srne in zajci, je še veliko večja. Govori se sicer: Celovški gospodje plačajo vsako leto okoli 700 gld. samo za škodo. No, če je to istina, potem pa jako dvomimo, da se ta denar tudi primerno razdeli, oziroma škoda pravično poplača. Kmetje ne tožijo toliko črez celovško gospodo nego črez „šacmane“ ter pravijo: „šacmani škodo premalo cenijo. Delajo se, kakor bi šel ta denar iz njih haržeta (žepa). Gospodje v Celovcu bi že dali, tisti niso tako šmuc'k itd.“ Neka uboga ženica je prišla pred kratkim v Šmartin ter je jokaje pripovedovala, češ: „Imela sem eno merico fižola nasajenega, dobila bi ga lahko dva birna, a srne so mi ga popolnoma pojedle, za škodo pa sem dobila samo 9 kron; to še dve merici niste plačani.“ Lovsko društvo v Celovcu pozivljamo, naj se nekoliko posvetuje o tej zadevi ter naj upravičenim tožbam kmetov ustreže. Ali pa bodemo Dholčani prisiljeni delovati na to, da pride lov v druge roke.

Velikovec. Höferer in pl. Još sta odšla iz velikovškega glavarstva, ker ne znata slovensko. Le delajmo tako naprej, bodo se morali še bolj slovensko učiti. Začetek je. — Nekateri c. kr. uradniki v velikovškem okraju menda agitirajo strastno za Sajfricovo stranko. Mi te gospodčke, ki jedo slovenski kruh, opozarjamo, da prekoračajo svoj delokrog in da jim mi gledamo na prste in bodemo njih imena pravočasno naznanili na pravem mestu. — Govori se, da se bodejo v nemškutarskih občinah dostavljale glasovnice z že napisanim imenom Sajfrica. Volilci naj pazijo, da bodejo ime Sajfrica prečrtali in zapisali gori Franc Grafenauer, deželni poslanec.

Slovenski abiturijentje!

Težka je borba večine slovenskega dijaštva na vseučilišču za trdi kruh, ki ga jé s solzami; a še težji je boj, ki ga bije za ideale, katere mu preti iztrgati vsakdanjost. V tem boju naj ga podpira akademično društvo.

Troje akademičnih društev vas vabi v svojo sredo. Liberalcem in radikalcem je narodnost vse, vsi so proti veri: liberalci odkrito in možato, radikalci hinavsko. Katoliško narodno dijaštvo se dejansko zaveda svoje slovenske narodnosti; prošinjeno narodnega duha se tudi zaveda, da je katoliško svetovno prepričanje najdražji zaklad, ki nam ga je izročila slovenska mati. Ta dva bisera ohraniti v nas nepokvarjena, je zadača slov. kat. akad. društev „Zarje“ v Gradcu in „Danice“ na Dunaju, ki zove s tem v svojo sredo vse, ki se še niso odtujili svetovnemu nazoru svojih dedov.

S tema idejama je dano naše stališče tudi v demokratičnem oziru. Društvo navaja člane k neumornemu delu za kulturni prospeh vseh slojev naroda.

Mi javno zastopamo načelo, da sta vera v Boga in veda sestri. Kajti Bog je resnica, cilj vsake vede, vsakega spoznanja je resnica, torej si vera in veda ne moreta nasprotovati.

Vedno smo pripravljeni skupno delovati z nasprotniki naših nazorov v narodnih in stanovskih vprašanjih. Ako se zlorabi naše ravnanje, idemo preko njih po začrtani poti.

Ne sodite nas po izjavah naših nasprotnikov. Pridite in poglejte ter sodite društvo po tem, kar je v njem stalnega, to je program.

Naš temelj je trden, naš program jasen; zato nas ne straši delo in trud, ki nas dovede do zmage.

Z Bogom za narod!

Za odbor „Danice“:

phil. Mirko Božič, t. č. podpredsednik.
stud. exp. akad. France Miklavčič, t. č. blagajnik.

Gospodarske stvari.

Črtice o govedarstvu.

(Piše Fr. Dular.)

V tisti deželi je blagostanje doma, v kateri napreduje živinoreja in v kateri cvete poljedelstvo.

(Dalje.)

4. Prodajte mesarju ona teleta, ki se pri vimenu izredno podebelé. Ako jih pa nočete prodati, ne rabite jih za pleme, temveč le za debelenje.

5. Oddajte v mesnico vsa tista bolehava teleta, katera nočejo dobro sesati, ker iz takih mladičev ne bodo postale nikoli dobre plemenske živali.

6. Teleta s spačenimi ali nedostatnimi udi niso sposobna za pleme.

7. Prodajte mesarju vsa teleta, ki imajo prešibke in previsoke noge, izredno veliko glavo, prevelik trebuh in sploh neprimerno telo.

8. Najboljše opravite, če oddate dvojčke v klavnico. Ako se porodite dve teličici, odstranite jih ne samo od plemenitve, ampak tudi od reje. Če se skoti en junček in ena teličica, tedaj ne odločite teličice za pleme, ker ima običajno nezadostno razvita spolovila. Še bolj pravilno ravnate, če daste tudi junčka v mesnico; če pa že tega nočete, potem ga ne rabite za pleme, temveč za delo in kasneje za debelenje.

9. Krave z večjimi telesnimi napakami in z dednimi boleznimi niso za razplod.

10. Tiste krave, ki se redno ne gonijo, niso dobre za pleme, kajti pomanjkljiva pojatnost je znamenje opešane rodovitnosti.

11. Jalovke, t. j. one samice, ki se ne ubrejijo, čeprav so se gonile in čeprav so bile večkrat pod bikom, mogoče še pod različnimi, niso za pleme.

12. Krave, ki navzlic pravilnemu držanju zvržejo večkrat zaporedoma, niso za plemenitev, torej jih nikar več ne vodite.

13. Ne pripuščajte tistih samic, ki so že večkrat prav težko skotile.

14. Premalo rodovitnega bika dajte v mesnico.

15. Prehudomušnemu, predivjemu in prenerostnemu biku vtaknite nosni obroček. Ako to ne bi pomagalo, oddajte ga v mesnico in ga nadomestite z dobrim in pohlevnim. Sploh pa je priporočljivo, da se vtakne biku obroček že v mladosti, predno postane hudomušen.

16. Ne plemenite tistih živali, katere prenašajo na svoje mladiče le površno in pomanjkljivo svojo telesnost in svojstva za užitke ali dohodke.

17. Goveda nezadostno razvitih ali celo bolnih spolovil, odnosno rodil, niso sposobna za pleme.

18. Premastni in pretolsti biki ter predebele krave so malovredni za razplod; treba jih slabeje krmiti. Premršave plemenske živali so malo rodovitne; da rodovitnost povečate, morate jih bolje krmiti.

19. Odstranite od razplodbe vse one telice in tiste junce, ki so slabejše telesnosti in manj vredne za užitke od svojih prednikov.

20. Prestare, kakor tudi premlade živali niso dobre za pleme. Bikov ne smete pripuščati, dokler niso dovršili poldrugega leta, isto velja tudi za telice. Bika rabite za pleme do navršenega 4. ali 5., krave pa do 10 ali 12. leta.

Krave se gonijo 24 do 36 ur in sicer v vsakem letnem času. Če se pojave krave niso vodile k biku, ali če se niso ubrejile, tedaj se ponavlja pojanje v 3 do 4 tednih. Ako se tudi pri drugi gonitvi niso pripustile, odnosno ako se niso oplodile, počno se v 3 do 4 tednih na novo pojati. Krave, ki se navzlic večkratni pojatvi niso pripustile, gonijo se kasneje bolj redko, čas med posameznimi pojatvami postaja vedno in vedno daljši, poslednjič pa pojanje popolnoma preneha.

V 3 do 4 tednih po otelitvi začnejo samice voditi. Vendar jih ne pripuščajte, ker so vsled telitve še preslabotne. Boljše storite, če čakate drugega, v 3 do 4 tednih na novo nastopivšega pojanja.

Pripeti se, da pusti breja krava bika k sebi To so sicer redki dogodki, ali vendar se včasi dogode.

(Dalje sledi.)

Kdor ljubi kakao in čokolado, temu bodi priporočen:
Ivana Hoffa
Kandol-Kakao
ki ima najmanj tolšče v sebi, je torej najlaže prebaven, ne provzroča nikoli zaprtosti in je ob najboljšem okusu izredno poceni.
Pristen samo z imenom
Ivan Hoff
in z levjo varstveno znamko.
Zavoji po 1/4 kg 90 vinarjev
» » 1/8 » 50 »
Dobiva se povsod.

Razne stvari.

Kakao. Kakor uči izkušnja, ni redovito uživanje kakaovske pijače zdravju nikakor tako v prid, kakor so pogostoma mislili doslej. Ker ima v sebi često jako veliko tolšče (včasih nad 50%), provzroča kakao motenje v prebavi, da čutimo želodec nenavadno natlačen, da smo nenavadno hitro siti, da imamo manj slasti do jedi in da nas peče zgaga. Črevesovita snov, ki jo ima v sebi (kakaorot), provzroča vrhutega lenost v črevesu, pogostoma celo trajno zaprtost. Da se zaprečijo te neprilike, pošilja staroznana firma Ivan Hoff pod imenom „kandol-kakao“ na trg izdelek, ki je najboljšega okusa in zaradi tesne združitve s sladom jako lahko prebaven ter naposled dokaj cenejši od vseh drugih kakaovskih vrst. Ta združitev s sladom, čigar lastnosti, tolikanj dragocene za zdravje, se priznavajo čimdalje splošneje, zmanjšuje tolščatost tako izdatno (po analizi preizkuševališča na Dunaju z dne 21. oktobra l. l. 19·33%), da se sme kandol-kakao resnično označiti kot malotolšč in jako hasniv vsakemu organizmu. Ker ima obenem izredno mnogo živilnih snovi, je kandol-kakao v mnogih primerih važno živilo, zlasti za odpravljanje nervoznih dispozicij, malokrvnosti itd. Kdor je vajen kakaovske pijače, temu se izvestno hitro prikupi kandol-kakao tako, da ga bo redno rabil, ker ustreza vsem zahtevam. Kandol-kakao se že dobiva v vseh trgovinah s specerijskim blagom, vendar je treba paziti natanko na ime Hoff in zahtevati izrecno kandol-kakao.

Ponesrečena šala. Graščinski uradnik Daniel Pap v Tokaju je bil velik šaljivec ter je imel posebno veselje, ako je mogel svoje prijatelje nafarbati. Nedavno se je hotel pošaliti s smrtjo. Naročil si je mrtvaške liste ter jih naslovil na svoje prijatelje, ki jih je obvestil, da je mirno v Gospodu zaspal. Potem je šel spat s sklepom, da odda liste zjutraj na pošto. Papa so prijeli ponoči krči ter je umrl. Sluga je nesel zjutraj mrtvaške liste na pošto, a prijatelji niso hoteli verjeti, ker so mislili, da se je lahkoživec zopet pošalil.

Kupujte národni kolek!

Vzgojišče za deklice
(Internat)
čč. šolskih sester v „Národni šoli“
družbe sv. Cirila in Metoda
v Velikovcu
se priporoča p. n. slovenskim staršem.
V hiši je štirirazredna ljudska šola; poseben ozir se jemlje na pouk v ženskih ročnih delih.
Šolsko leto se začne dné 15. oktobra t. l. Plačila 16 kron mesečno.
Oglasila naj se blagovolijo poslati čč. šolskim sestram v Velikovcu na Koroškem.

CVIČEK
lepo svetlordeč, liter po 23 in 25 kr. ima na prodaj **vinska zadruga v Leskovcu pri Krškem, postaja Videm-Krško.** Pišite kar g. kaplanu Fr. Vrhovcu v Leskovcu.

Pristno štajarsko vino
in prav sladki vinski mošt razpošilja po najnižji ceni D. Tombah, Ptuj (Štajarsko).

Posestvo,
ki obsega 10 oralov njiv, travnikov in gozda, je na prodaj vsled smrti posestnika. Pismena oglasila sprejme upravništvo „Mira“.

Dobrega
zastopnika
išče za prodajanje šivalnih strojev z visoko provizijo **J. Klimeš.** Izvozna trgovina na debelo. Praga-Smihov 294.

Svoji k svojim!

Opozarjamo vsakega varčnega rodoljuba na edino hrvatsko zavarovalno zadrugo

„CROATIA“

pod pokroviteljstvom kralj. glavnega mesta ZAGREBA.

Ista zavaruje na Štajarskem, Kranjskem in Koroškem vse premičnine, živino in pridelke proti ognju po najnižjih cenah.

Vsa pojasnila daje:

Podružnica „CROATIE“ v Trstu.

Zastopniki se iščejo po vseh večjih krajih Kranjske, Štajarske in Koroške.

Mlad trgovski pomočnik izurjen v trgovini z mešanim blagom, vešč slovenskega in nemškega ter ogrskega jezika, s prav dobrim spričevalom, želi svojo službo takoj ali v šestih tednih premeniti, in sicer želi vstopiti v kako večjo trgovino v mestu ali trgu. Naslov pove upravništvo „Mira“.

Vydrova tovarna hranil, Praga VIII.

izdeluje in priporoča:

Vydrovo žitno kavo.
Juhni pridatek znamka „Vydra“.
Juhne konserve (grahove, lečne, gobove in riževe).
Oblati (specijaliteta: „Desert délikat“ in masleni oblati).
Šumeči limonadni bonboni „Ambo“.
Dišava za pecivo „Buhtin“.

NAPRAVITE POSKUS!

Kolekcija vseh teh izdelkov 3 K 20 vin. in poštnina.

Novo zidana kajža,

ki ima 3 izbe, 2 hrama, kuhinjo, 5 birnov posejanja, senožeti za 25 voz sená, sadni vrt okolu hiše, 3 orale gozda in leži ob glavni cesti, se prodá za 7000 kron. Več pove **Jožef Dragašnik,** p. d. Prajzel, v Črnčičah na Dholici, pošta Poreče ob Vrbskem jezeru, železniška postajica Došenče (Töschling). Koroška.

„Goriško vinarsko društvo,“

registrovana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici

ima v svojih zalogah in prodaja

naravna in pristna vina

iz Brd, z Vipavskega in s Krasa.

Razpošilja na vse kraje od 56 litrov naprej.

Vzorce vin pošilja na zahtevo.

Cene zmerne, postrežba točna in reelna.

Sedež društva:

Gorica, ulica Barzellini št. 25.

Apno

1. vrste, 100 odstotno, v velikih kosih, se dobiva pri podpisanih na vagone ali vozove, voznine prosto do gradbenega prostora, po najnižjih cenah ob vsakem času.

Ant. Schmauzer, Annabrücke. **Ign. Teyrowsky,** Galicija.

Železniška postaja Grabštanj.

Služba mežnarja in organista

se oddá v **Št. Tomažu.** Zelo prostorno stanovanje z vrtom, 6 birnov posetve, $1^1/_2$ b. travnika; dohodkov stalnih 208 kron, štolnina in postranski zaslužek posebej. Več pove **župnijski urad v Št. Tomažu pri Celovcu, pošta Pischeldorf.**

Dobri in pridni

hlapci

se takoj sprejmejo na posestvu **„Stefanshof“** v Blatu pri Pliberku. Plača 15 do 20 kron, po uporabnosti.

Franc Sadnikar

trgovec z železnino v Celovcu, Burggasse št. 7,

ima **veliko zalogo** vseh v **železnino spadajočih reči,** kakor **hišno** in **kuhinjsko orodje, štedilna ognjišča, železne peči, vlite kotlje** za vzidati, **fine, trpežno pozlačene nagrobne križe.**

Najboljše orodje za mizarje, tesarje, kolarje, ključavničarje in **kovače.**

Vodne žage, kakor tudi **sloveče „Neuhaus“-žage** z znamko **F. S.**

Razno **koroško železo, ploščevine** za različno rabo.

Vse po izredno nizkih cenah.

Edina zaloga **zboljšanega Matievič**-evega **traka (mere),** s katerim se brez tehtnice ali vage določi **težo govedi,** torej posebno važno za kmete in živinorejce, kakor tudi **Matievič**-eva **mera za sode meriti.**

Stanje hranilnih vlog: nad 20,000.000 K.

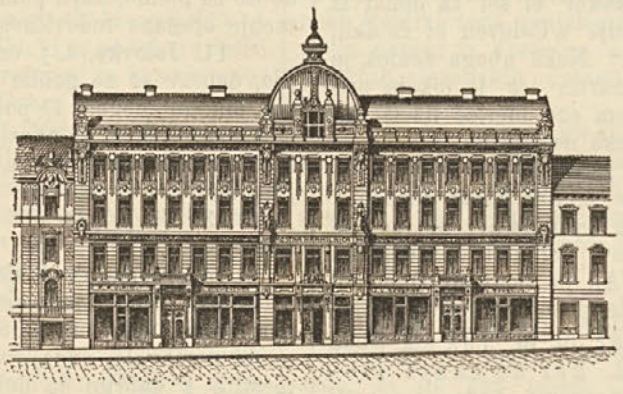

Rezervni zaklad: nad 700.000 K.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3,

poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoludne in od 3. do 4. ure popoludne, **jih obrestuje po 4%** ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po $4^3/_4$% na leto. Z obrestmi vred pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 in pol leta. Ako pa želi dolžnik poplačati dolg z obrestmi vred na primer v 33 letih, tedaj mora plačevati na leto 6% izposojenega kapitala. Dolžniku je na prosto voljo dano, svoj dolg tudi poprej poplačati.

Posoja se tudi na menice in na vrednostne papirje.

Zahtevajte pri nakupu

Schicht-ovo štedilno milo

z znamko „jelen“.

Varstvena znamka.

Ono je zajamčeno čisto in brez vsake škodljive primesi. Pere izvrstno.

Kdor hoče dobiti zares zajamčeno pristno, perilu neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“. Dobiva se povsod!

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akcijski kapital K 2,000.000.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prijoritet, komunalnih obligacij, sreč, delnic, valut, novcev in deviz.

Prodaja sreč proti mesečnim odplačilom.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. — Podružnica v Spljetu.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dné vloge do dné vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.

Lastnik in izdajatelj **Gregor Einspieler,** župnik v Podkloštru. — Odgovorni urednik **Josip Stergar.** — Tiskarna **družbe sv. Mohorja** v Celovcu.